

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Využití melodických nástrojů v hudebních činnostech dětí předškolního věku

Bakalářská práce

Vypracovala: Jiřina Oršlová
Vedoucí práce: Mgr. Karel Daňhel

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 24. března 2016

Jiřina Oršlová

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Daňhelovi za pomoc při vedení práce a za jeho cenné rady a připomínky. Dále můj velký dík patří mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a v neposlední řadě děkuji paní ředitelce Evě Kočové z Mateřské školy Čerčany za skvělé podmínky ke studiu.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je hudebnost dětí v předškolním věku a jejich schopnost pracovat i s obtížnějšími melodickými nástroji. Teoretická část je zaměřena na vymezení pojmu hudebnost, hudební vývoj dítěte od narození do šesti let, hudební tvořivost a vliv hudby na zdárný vstup do ZŠ. Další nedílnou součástí teoretické části je rozdělení Orffovského instrumentáře, jeho správného pojmenování a metodika hry. Cílem praktické části je ukázka možností k využití melodických nástrojů u dětí předškolního věku na konkrétních písních a jeho začlenění do tematického hudebně-pohybového vystoupení. Šetření proběhlo kvalitativní, metodou zúčastněného, nestrukturovaného pozorování, doplněného fotografiemi a videozáznamem. Využití melodických nástrojů jsem vyhodnotila jako splnitelné a za předpokladu fundovaného vedení, vhodné.

Klíčová slova: hudebnost; Orffovy nástroje; tvořivost; instrumentální činnosti; hudební vystoupení; děti; učitelka; mateřská škola; píseň; hudba

ABSTRACT

The theme of the thesis is the musicality of preschool age children and their ability to work with even more difficult melodic instruments. The theoretical part is focused on defining the concept of musicality, musical development of children from birth to 6 years, musical creativity and the influence of music on the successful entry into primary school. Another integral part of the theory is a division of Carl Orff instrumentation, its correct name and methodology games. The aim of the practical part is an exhibition of the use of melodic instruments by preschool children to particular songs and its integration into the thematic musical locomotor performance. The survey was conducted qualitatively by a method of an involved and unstructured observation, supplemented by photographs and video footage. I have evaluated the use of melodic instruments as achievable and appropriate provided by an informed leadership.

Keywords: musicality; Orff instruments; creativity; instrumental activities; musical performance; children; teacher; Kindergarten; song; music

Obsah

ÚVOD.....	7
1. Teoretická část	9
1.1. Ontogeneze hudebnosti od narození do 6 let	9
1.1.1. Vymezení pojmu - hudebnost	9
1.1.2. Prenatální hudební vývoj	10
1.1.3. Hudební vývoj do 3 let	10
1.1.4. Hudební vývoj od 4 – 6 let	11
1.2. Dětská hudební tvořivost	12
1.3. Význam hudby pro harmonický rozvoj osobnosti a zdárný vstup do ZŠ	14
1.4. Hudební činnosti a RVP PV	15
1.4.1. Dítě a jeho tělo	16
1.4.2. Dítě a jeho psychika	18
1.4.3. Dítě a ten druhý.....	20
1.4.4. Dítě a společnost	21
1.4.5. Dítě a svět.....	22
1.5. Orffovy dětské nástroje a jejich dělení	22
1.5.1. Cíle hry na nástroje Orffova instrumentáře	23
1.5.2. Rytmické hudební nástroje	24
1.5.3. Melodické hudební nástroje	27
1.6. Metodika hry na melodické hudební nástroje.....	29
1.6.1. Zvonkohra, metalofon, xylofon	29
1.6.2. Čtyřkanálová foukací harmonika	31
1.6.3. Zobcová flétna pro předškolní výchovu	32
2. Praktická část	34
2.1. Téma a cíl práce, shrnutí problematiky.....	34
2.1.1. Téma výzkumu	34
2.1.2. Cíl práce	34
2.1.3. Stručné shrnutí dosavadního stavu řešené problematiky	34
2.2. Metodika výzkumného šetření	35
2.2.1. Kvalitativní výzkum	36
2.2.2. Charakteristika výzkumné práce	36
2.3. Rozpracování písní s melodickým doprovodem	37
2.3.1. „Komáři se ženili“	38
2.3.2. „Perníková chaloupka“	41
2.4. Ukázka tématického hudebně – pohybového vystoupení	47
2.4.1. „Z pohádky do pohádky“	49
2.4.1.1 Pohádka	50
2.4.1.2 Rozmarýnek	51
2.4.1.3 Recitace	52
2.4.1.4 Třídy tři	53
2.4.1.5 Pohádkové básničky.....	53
2.4.1.6 Prší, prší.....	54
2.4.1.7 Čáry, máry do pohádky	55
2.4.1.8 Začíná se pohádka	55
2.4.1.9 Perníková chaloupka – veršovaná.....	56

2.4.1.10	Mravenec jde trávou	58
2.4.1.11	Tumba, tumba.....	59
2.4.1.12	Perníková chaloupka – píseň	59
2.4.1.13	Červená karkulka – veršovaná	59
2.4.1.14	Mravenečku, co se ti stalo?	61
2.4.1.15	Červená karkulka – operka.....	62
2.4.1.16	Zajíček a Valčíček.....	63
2.4.1.17	Rozloučení.....	64
2.5.	Vyhodnocení výzkumu	64
3.	Závěr	66
4.	Seznam použitých zdrojů.....	68
5.	Seznam tabulek, obrázků a fotek	71
6.	Přílohy.....	73

ÚVOD

„Hudba zmírňuje strach a stimuluje ontogeneticky a fylogeneticky nejstarší struktury mozku. Může tak probudit a uvolnit prapůvodní impulzy a tvůrčí instinkty, které vedou k novým a optimálnějším způsobům chování.“

Z.Máteová – S.Mašura (In Šimanovský 2007, str. 15)

„Komunikace prostřednictvím umění zvyšuje citlivost vnímání člověka a ten se stává lidštějším, více společenským a méně osamělým.“

Z.Máteová (In Šimanovský 2007, str. 17)

„Je řada těch, kteří kráčeli na cestě víry v magii hudby: Platón, Aristoteles, Asklepios, Galénos, Seneca, Pythagoras, Avicéna a další. Obdivovali zvláštní sílu hudby i její vliv na harmonizaci osobnosti a na sjednocení člověka s vesmírem.“

J.Schánilcová-Vodňanská (In Šimanovský 2007, str. 18)

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala proto, že jsem tělem i duší muzikant a hudebnice. Vzhledem ke svému nejen pedagogickému, ale i hudebnímu vzdělání, jsem svojí seberealizaci našla v muzicírování s dětmi.

Svoji práci jsem uvedla citáty, které mi jdou z duše a pocházejí z úst renomovaných muzikologů a muzikoterapeutů. Je pro mě výzvou zpracovat toto téma a dokázat, jak důležitá hudba v životě dítěte je. Už jenom fakt, že rytmus, pravidelné střídání uvolnění a napětí, je jedním ze základních projevů hudby a života vůbec, je všeřikající. Rytmičtý tep srdce, střídání nádechu a výdechu i pravidelná peristaltika nás udržují naživu. Své rytmy má i mozková aktivita. Naše tělo je řízeno biorytmy, ale velmi mě nadchlo, když jsem se zjistila, že souvisejí s kolotáním hvězd. A tak všechno, včetně našeho běžného jednání, má svůj rytmus a melodii, kterou člověk může slyšet v obchodě, na nádraží, ale i například v moři pod vodou. Správnost svých názorů, svého nadšení a entuziasmu se pokusím dokázat a rozpracovat.

Před mnoha lety jsem měla tu čest účastnit se v Praze víkendového hudebního semináře, který vedl významný holandský muzikolog, hudební pedagog, skladatel a dirigent Pierre van Hauwe. Velmi mě jeho způsob práce s Orffovským instrumentárem zaujal a hlavně řekl úžasnou větu, která se stala v mé práci, mým důležitým mottem: „Není netaentovaných dětí, ale pouze neprobuzených.“ Od té doby jsem měla možnost vyzkoušet si s dětmi různé způsoby hudební práce a jsem šťastná, když probudím v dětech muzikálnost a v rodičích naději.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Ontogeneze hudebnosti od narození do 6 let

1.1.1. Vymezení pojmu - hudebnost

Co je to vlastně hudebnost?

Touto otázkou se zabývali a stále zabývají badatelé a autoři už několik desítek let. Dokonce se uvádí, že hudebnost a hudební nadání byly zkoumány v rámci prvních hudebně psychologických studií již před sto lety. Bohužel však dodnes nebyly shromážděny výzkumné údaje, které by dokázaly sjednotit názory těchto badatelů a vědecky objasnit podstatu hudebnosti.

Po prostudování názorů Carla Stumpfa, G.Révésze, C.Seashorea, Těplova jsem se dostala k českým autorům. I přes velký přínos Františka Čady mě nekompromisně zaujaly a oslovily stanoviska a závěry Vladimíra Helferta.

Podle Sedláka (1985, s.35) považuje V. Helfert hudebnost za všeobecný jev, vyskytující se u všech lidí, a chápe ji mnohem šířeji - jako vlastnost určující poměr našeho psychického života k hudebnímu umění. Helfertův názor, že: „*neexistují nehudební lidé, v každém člověku dříme alespoň jiskřička hudebnosti*“, je mi velmi blízký a sympatický.

Na názory Vladimíra Helferta u nás navázal František Lýsek a dále František Sedlák a Ivan Poledňák. V každém případě přeci jen můžeme nějaký závěr uvést - termíny hudebnost a hudební nadání by se měly odlišovat.

Sedlák (1985, s.37) chápe hudebnost jako integraci hudebních schopností, které umožňují hudební činnosti a základní vztahy člověka k hudbě. Uvádí, že jejím základním rysem je emocionální a sluchová citlivost k hudbě, a předpokládá hudebnost u všech tělesně a duševně normálních jedinců. Tvrdí, že: „*Označovat i hudebně nerozvinuté žáky pojmem nehudební je nevědecké a pedagogicky pochybené.*“

1.1.2. Prenatální hudební vývoj

V 15. týdnu těhotenství začíná plod slyšet a přibližně ve 28. týdnu prenatálního vývoje dokáže rozeznávat známé hlasy matky nebo otce. Uvádí se, že v tomto období je vývoj sluchu dokončen. Plod dokáže rozlišovat různé kategorie zvuků jako například řeč či zpěv matky (výška hlasu, intonace, barva hlasu, artikulace) nebo zvuky vydávané tělem matky (pohyby těla matky, dýchací systém, kardiovaskulární systém).

Na metodickém portále RVP uvádí Slavíková (In: *Metodický portál RVP* [online]. 2012 [cit. 2016-02-23]), že plod je schopen si pamatovat slyšené akustické podněty, kterým je opakovaně vystavován, asi od 30. týdne věku. Na opakovaně přehrávanou hudbu se při jejím zaznění začne v děloze pohybovat. Domnívá se, že spíše než otázka zapamatování konkrétní hudby a případný vliv poslechu hudby na budoucí hudebnost dítěte je důležitá ta skutečnost, že matka svým psychickým naladěním velmi ovlivňuje psychický i tělesný vývoj budoucího plodu. Je proto důležité, aby maminka poslouchala takový typ hudby, který jí „dělá dobře“ – v případě potřeby ji uklidní, v jiném případě jí dodá energii a pozitivně ji aktivizuje.

1.1.3. Hudební vývoj do 3 let

Podle mínění Sedláka (1974, s.84-85) je hudební vývoj po narození podmíněn především rozvíjející se sluchovou citlivostí a hlasovou funkcí, která souvisí s rozvojem dětské řeči. Dále tvrdí, že hudební projevy jsou zde vázány na motoriku a na rytmické pohyby. Ve 3. - 4. měsíci obrací dítě hlavu směrem ke zdroji zvuku a ostře rytmizovaná melodie vzbudí zájem již šestiměsíčního dítěte. Po druhém roce vyjadřují některé děti rytmus přesněji tělesnými pohyby, protože smysl pro rytmus bývá u batolat vyvinutější než schopnost reprodukce. Sedlák se přiklání k názorům Čady (1914) a Seemana (1955), že vývojové období batolete se již vyznačuje chápáním základních znaků hudebních útvarů - melodie, rytmu a barvy. Shoduje se také s výrokem, že při

napodobování dochází často k nepřesné artikulaci a výslovnosti, ale přízvuk, výrazové akcenty a melodii slova napodobí dítě správně, protože jsou rytmus a melodie fylogeneticky nejstarší prvky řeči. Dále uvádí, že již před koncem druhého roku se vyskytuje jakési samostatné prozpěvování dětí. Jde o přechod z mluvené řeči do melodického útvaru, jakýsi mluvozpěv (např. vytváří vlastní melodie své oblíbené hračky). Na počátku třetího roku se objevují pokusy o imitaci jednoduché písně.

Holas (2004, s.51) ještě Sedláka doplňuje s tím, že v prvním roce života se u dítěte rozvíjí senzorická a emocionální citlivost na vnější a akustické podněty a fonemický sluch. Holas dále dodává, že mezi 1,5 - 4 rokem života dítěte dochází k formování základů „tónové“ a „hudební“ paměti a k aktualizaci vlohového základu pro rozvoj rytmického cítění, pro rozvoj výškově rozlišovací schopnosti a pro rozvoj tonálního cítění.

1.1.4. Hudební vývoj od 4 – 6 let

Podle Sedláka (1974, s.88-89) se vytvářejí u dítěte od 4 do 6 let věku základní poslechové zkušenosti. Hudební obsah, náladu a charakter skladby dokáží už děti v tomto věku transponovat v příslušný tělesný pohyb. Ve velké míře uplatňují emocionalitu a fantazii a dítě již umí vycítit charakter hudby radostné, veselé a vážné. Dále Sedlák zmiňuje, že kapacita hudební paměti se postupně zvětšuje s poznáváním nových písní a skladbiček. Tělesná motorika se rychle rozvíjí a synchronizuje, čímž vznikají předpoklady pro hru na elementární hudební nástroje. Upevňuje a zpřesňuje se tonální cítění, čemuž právě napomáhá hra na dětské hudební nástroje. Sedlák se domnívá, že předškolní věk je rozhodujícím obdobím pro hudební vývoj dítěte.

Holas (2004, s.52) se Sedlákem koresponduje, ale rozpracovává téma detailněji. Uvádí například, že dochází k postupnému vydělování základních hudebně výrazových prostředků (vysoko x nízko, rychle x pomalu, potichu x nahlas) a že díky rozvoji hudební paměti a hudební představivosti, rytmického a tonálního cítění je dítě

schopno samostatně rytmicky i intonačně správné pěvecké, případně nástrojové, reprodukce písní a melodických úryvků.

1.2. Dětská hudební tvořivost

V této kapitole bych ráda nahlédla na dětskou hudební tvořivost z několika úhlů pohledů. Domnívám se, že základním kamenem tvořivého dítěte je bezesporu a primárně tvořivá učitelka, hudebnice, která dokáže nenásilně získat děti pro hudbu.

Pedagogický slovník (2013, s.318-319) mimo jiné popisuje „tvořivost“ jako duševní schopnost vycházející z poznávacích i motivačních procesů, v níž ovšem hrají důležitou roli též inspirace, fantazie, intuice. Projevuje se nalézáním takových řešení, která jsou nejen správná, ale současně také nová, nezvyklá, nečekaná. Uvádí také, že tvořivost na jedné straně podporuje vysoká inteligence, otevřenost novým zkušenostem, potřeba seberealizace. Na straně druhé, ale tvořivost tlumí direktivní řízení a stereotypy.

Na základě svých zkušeností a prostudované literatury jsem přesvědčena o tom, že podstatou veškeré, potažmo hudební, tvořivosti je HRA. Hra od nepaměti zaujímala a zaujímá významné místo v životě dětí. Už Jan Ámos Komenský pokládal hru za velice důležitou pro zdravý vývoj dítěte. Hra podle něho slouží k obohacení znalostí, k rozvoji smyslů, myšlení a tvořivosti.

Kulhánková (2006, s.8) uvádí, že se děti v raném věku samy spontánně zapojují do rytmu slov či slyšené hudby broukáním, pleskáním, dupáním, pohyby celého těla a později vlastní deklamací nebo zpěvem. Dále míní, že pohybem s hudbou a zpěvem se dítě učí překonávat ostych, nejistotu a negace. Tím, že spontánně vyjadřuje radost nebo strach, uvolňuje v sobě napětí a odbourává stres.

I Sedlák (1974, s.137) se v souvislosti s hudební tvořivostí obrací ke Komenskému (1954) a k jeho velmi modernímu podnětu k motivaci lidské činnosti: „*Lidská*

přirozenost je svobodná, miluje činnost z vlastní vůle a děsí se nucení. Tak chce být vedena k tomu, k čemu směřuje a nechce být vlečena, strkána nebo nucena.“

Helfert (1956) se domnívá, že hudební tvořivost nelze spojovat s hudebností, pro niž má význam podružný a přechodný. Dále tvrdí, že melodické nadání nemusí mít nic společného ani s hudební představivostí. Jde prý pouze o mechanickou hravost a napodobivost některé dříve slyšené melodie. Tyto Helfertovi výroky označuje Sedlák (1974, s.140) za „skeptické“, ačkoli jinak označuje Helfertovu publikaci za podnětnou. Sám zdůrazňuje, že tyto názory revidovala již sama teorie a praxe moderní pedagogiky, která *hudební tvořivost, melodické a rytmické nápady dítěte považuje za produkt rozvité hudební představivosti, za projev aktivní hudebnosti a za jeden z nejdůležitějších prostředků rychlého a komplexního hudebního rozvoje.*

Holas (2004, s.58-59) tvrdí, že vývoj hudebně tvořivého myšlení je podmíněn nejen tvořivou aktivitou žáka, ale i pedagoga a pokládá za nejdůležitější faktory tvořivosti emocionální a problémovou citlivost, ideační fluenci, flexibilitu, originalitu, redefinici a elaboraci.

- Emocionální a problémová citlivost – vnímavost k vnějším podnětům; schopnost koncentrace pozornosti; lepší navazování kontaktu s hudbou; rozvoj fantazie.
- Fluence – plynulá a lehká formulace nápadů (frázování, artikulace, celkový výraz).
- Flexibilita – pružnost myšlení; schopnost vytvářet na základě dosavadních zkušeností co nejvíce řešení (například harmonická cvičení).
- Originalita – novost či původnost řešení úkolu.
- Elaborace – vypracování zajímavých detailů při řešení problému, dotáhnutí úkolu do konce a kompletování jej jako celku.
- Redefinice – pomáhá přetvořit objekt tak, aby byl k použití v novém významu.

Šímanovský (2007, s.16) v úvodu své knihy velice poutavě popisuje přírodní národy, které se denně aktivně účastnily obřadů, rituálů se zpěvem a tancem, a tato tvořivá

činnost jim pomáhala udržovat si zdravou, svěží mysl a duševní rovnováhu. Odmalička se tak učily v rytmickém pohybu „myslet tělem“. Šimanovský se dále zamýšlí nad tím, že v naší kultuře se aktivním provozováním hudby mnoho lidí nezabývá. Někteří bohužel proto, že jim někdo v dětství řekl, že nemají talent. Je však přesvědčen, že bohatý tvořivý potenciál má každé dítě a pokud mu k němu nezahradí přístup necitlivá kritika, je schopno tento potenciál v životě plně uplatnit, což mu přináší uspokojení, zdravé sebevědomí a radost.

1.3. Význam hudby pro harmonický rozvoj osobnosti a zdárný vstup do ZŠ

Je obecně známá pravda, že hudba v lidském životě zaujímá a vždy zaujímala to nejpřednější místo. Aniž bychom si to uvědomovali, provází nás už od narození, a tak tomu bylo už od nepaměti. Je nádherné se podívat do minulosti a žasnout nad tím, s jakou přirozeností provázela a pomáhala hudba už našim prapředkům. Je mi líto, že dnešní přetechnizovaná generace pomalu ztrácí schopnost přirozeně naslouchat svému tělu a svým potřebám. Přitom je vědecky dokázáno, že hudba má na člověka a jeho psychiku více než pozitivní vliv. Rozvíjí logické uvažování, paměť, motoriku, fantazii, myšlení, řeč, emoce, také podporuje tvořivost a koordinaci a v neposlední řadě může zvýšit sebedůvěru dítěte.

Lišková (2006, s.7) k tomu dodává, že hudební činnosti přispívají ke kultivaci osobnosti, ke kooperaci, k týmové spolupráci, toleranci, zodpovědnosti, úctě a vzájemnému respektu. Domnívá se také, že hudební prožitky dávají prostor k vyplavování agresivních sklonů a mají katarzní a relaxační účinek.

Kulhánková (2006, s.8) uvádí, že hudební hrou a tancem dítě zvládá dovednosti důležité pro pozdější výuku. Učí se koordinovanému pohybu, potřebnému k psaní, kreslení, při hře na hudební nástroj nebo při sportu.

Sedlák (1985, s.43) poukazuje na to, že hudební připravenost jednotlivých dětí se kvalitativně liší. Tvrdí, že nelze spoléhat na to, že dnešní rodina vytvoří základy hudebnosti dítěte. Proto je přesvědčen, že děti, které prošly mateřskou školou s kvalitní hudební výchovou, dovedou zpívat a mají zpravidla vytvořené předpoklady pro hudební výchovu na základní škole.

Tomanová (2014, In: *Jdeme do školy* [online]. [cit. 2016-02-24]) ve svém článku „Hudba rozvíjí – aneb ved'te děti k hudbě, učení jim půjde lépe“ svými závěrečnými slovy velmi výstižně shrnuje tuto kapitolu. Uvádí, že hudba nám dává příležitost k mnoha způsobům, jak být spolu. Domnívá se, že velmi příznivě ovlivňuje chování, postoje a emoce. Tvrdí, že děti, které hrají na hudební nástroj či zpívají, dosahují lepších školních výsledků, jsou sebevědomější, lépe jednájí s příslušníky opačného pohlaví a mají i lepší vztah k ostatním lidem.

1.4. Hudební činnosti a RVP PV

Podle Liškové (2006, s.6-7) je hudební výchova součástí všech oblastí RVP PV a dává pedagogovi možnost propojit jednotlivé hudební aktivity i s jinými mimohudebními činnostmi. Tvorba tematických celků je sice komplikovanější z hlediska přehlednosti metodických postupů hudební výchovy, ale určitě dává prostor větší kreativě. RVP PV vyžaduje profesionální a odborně vzdělané pedagogy, kteří nejenže ovládají jednotlivé metodiky, ale dovedou řešit i velmi složité situace. Abychom naplnili požadavky a předpoklady RVP PV, musíme mít na paměti, jaký má hudební výchova vliv na celkový rozvoj osobnosti, což jsme si ujasnili již v předešlé kapitole. Bohužel to ale nestačí. Aby naše práce opravdu odpovídala principům výchovně-vzdělávacího programu RVP PV, musí učitelka znát jednotlivé zásady k vedení hudebních činností a těmi jsou tzv. metodické řady. Díky nim může kreativně přizpůsobit hudební činnosti konkrétním schopnostem a dovednostem dětí.

Lišková (2006, s.4) spatřuje rizika ve velmi úzce specifikovaných tématech, v poměrně dlouhé době, kterou těmto tématům věnujeme pozornost, a v naprosto striktním dodržování práce s námětovým okruhem. Proto dodává, že je nutné si uvědomit, že omezovat se pouze na zpěv související s danou tematikou by bylo nesprávné, protože hudební činnosti jsou mnohem pestřejší.

RVP PV je uspořádán do pěti oblastí:

1. Biologická oblast	Dítě a jeho tělo
2. Psychologická oblast	Dítě a jeho psychika a) Jazyk a řeč b) Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, představivost a fantazie c) Sebepojetí, city, vůle
3. Interpersonální oblast	Dítě a ten druhý
4. Sociálně-kulturní oblast	Dítě a společnost
5. Environmentální oblast	Dítě a svět

Tabulka 1

1.4.1. Dítě a jeho tělo

RVP PV uvádí, že záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga je podporovat fyzickou pohodu, zlepšovat tělesnou zdatnost a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj pohybových i manipulačních dovedností a vést ke zdravým životním postojům a návykům.

Zpěv

- Vede ke zdravému životnímu stylu

- Je prevencí psychopatologických jevů
- Je vhodným prostředkem k využití volného času dětí
- Vede k poznávání kladných hodnot v oblasti životních postojů a návyků
- Podporuje správné dýchání – okysličuje tělo, dobře prokrvuje organismus, aktivuje střevní peristaltiku
- Vede ke správnému držení těla a naproti tomu i k relaxaci organismu
- Odborné vedení je zárukou správné tvorby hlasu a šetření hlasivek dětí

Pohyb

- Správný fyziologický vývoj – dobrý zdravotní stav
- Uvědomování si vlastního těla, ovládání pohybového aparátu
- Rozvoj hrubé a jemné motoriky
- Uvolnění psychického napětí
- Seznámení se s částmi lidského těla, prostorovou orientací
- Nápodoba pohybů sladěných s rytmem a hudbou
- Aktivní vnímání hudby a zacházení s náčiním (stuhý, šátky)

Hra na hudební nástroj

- Rozvoj jemné motoriky a smyslového vnímání
- Koordinace pohybů, která se prolíná s pohybovou výchovou
- Rozvoj a pěstování rytmického cítění
- Ochrana dětského sluchu a psychického zdraví – hudební smog

Poslech

- Fyzická pohoda a uvolnění těla
- Relaxace
- Smyslové vnímání – sluch – většinou propojeno s pohybovou výchovou

1.4.2. Dítě a jeho psychika

RVP PV uvádí, že záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí, sebenahlížení, kreativitu a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Zpěv

- Práce se slovy a říkadly – rozvoj slovní zásoby, správné tvoření hlásek, artikulace
- Rozvoj mluvního projevu a vyjadřovacích schopností (rozbor písní – vyprávění o písničce)
- Vzájemné naslouchání, komunikace a chápání rozličných pojmů
- Pomocník při logopedických vadách
- Námět písně = práce s kulturními či technickými objekty - velikost, barva, tvar, materiál, zvuky
- Obsah písně = vysvětlování a chápání pojmů, logická dějová posloupnost, povědomí o ročních dobách
- Posílení koncentrace, pozornosti a rozvoj hudební, pojmové a mechanické paměti

- Podpora sebevědomí a rozvoj citu a empatie

Pohyb

- Práce s tělem – hra na tělo, pohybová improvizace (vyjádření nálady, smýšlením každého dítěte)
- Manipulace s pomůckami – stuhy, šátky
- Rozvoj zrakové paměti, koordinace pohybů a rychlosti reakce na předváděný úkon
- Pěstování pozornosti a koncentrace – pohybové hry, tanečky, pantomimická vyjádření
- Podpora tvořivosti, představivosti a fantazie
- Chápání prostorového vnímání a logické posloupnosti
- Poznání různých tanečních druhů
- Vyjádření vlastních prožitků

Hra na hudební nástroj

- Pojmenování jednotlivých hudebních nástrojů, jejich vlastností a materiálů, ze kterého jsou nástroje vyrobeny (Orffův instrumentář)
- Zraková a sluchová koncentrace, rozvoj paměti dětí
- Podpora tvořivosti, představivosti a fantazie
- Rozvoj myšlenkových operací a řešení praktických problémů
- Prožívání radosti ze zvládnutého úkolu

Poslech

- Umožňuje verbalizování prožitků po poslechu

- Formuje vlastní názory a nutí hledat vhodná slova, která odpovídají vlastním představám
- Je motivací pro pozorování přírodních jevů – zpěv ptáků, svištění větru, déšť...
- Rozvíjí fantazii a představivost
- Seznamuje děti i s přehrávací technikou
- Kultivuje estetické cítění a vede k emotivním prožitkům

1.4.3. Dítě a ten druhý

Dle RVP PV je záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Zpěv

- Učí vnímat, respektovat a tolerovat druhého
- Interpersonální vztahy se projevují při pěveckých hrách např. „Na otázku a odpověď“ nebo „Na řetěz“

Poslech

- Učí naslouchat a respektovat názory druhých
- Vede ke vzájemné spolupráci – například vytvořit na základě vyslechnuté skladby společnou kresbu

Hra na hudební nástroje

- Kooperace – hudební dialog dvou nástrojů

- Ohleduplnost a schopnost řešit spory

Nácvik vystoupení

- Podpora spolupráce a zodpovědnosti
- Zásady společenského chování

Hudební činnosti mají v této oblasti nezastupitelné místo, protože probíhají ve vzájemné součinnosti dětí a pomáhají k adaptaci jedince v dětském kolektivu. K utváření pozitivních vztahů mezi dětmi je hudba velkým přínosem, jelikož sama o sobě dokáže ovlivnit náladu jednotlivce či celého kolektivu.

1.4.4. Dítě a společnost

RVP PV uvádí, že záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti sociálně – kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést ho do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění. Pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky a postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody v jeho sociálním prostředí.

Díličí vzdělávací cíle této oblasti opět zasahují do všech hudebních činností.

- Zpívané rituály = pohodová atmosféra a zútulnění prostředí
- Hudbou se seznamujeme s kulturními tradicemi našeho národa, ale i s existencí ostatních kultur a národností
- Utváření vztahu k umění a kultuře – návštěva koncertu, oslavy, výročí, slavnosti, hudební vystoupení, besídky, tradiční kulturní akce

1.4.5. Dítě a svět

Dle RVP PV je záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte k životnímu prostředí.

Zpěv

- Písňový materiál s přírodní tematikou
- Jednoduché popěvky cizích národů nebo etnických menšin

Poslech

- Ukázky programní hudby – přírodní tematika
- Ukázky etnické hudby nebo hudby mimoevropských národů

Pohyb a instrumentální hra

- Pohybová improvizace vycházející z tanců afrických, orientálních a latinsko-amerických, která může jít ruku v ruce s instrumentální improvizací v tzv. Čínské pentatonice

1.5. Orffovy dětské nástroje a jejich dělení

Velký německý humanista, skladatel, muzikolog a hudební pedagog Carl Orff inicioval již ve 20. století do vzdělávacího procesu hru na lehkoovladatelné nástroje. Carl Orff viděl smysl pedagogické hudební činnosti ve spojení slova, hudby a pohybu. Z této myšlenky vychází i Orffův Schulwerk, kde se právě pojí řeč, píseň, rytmicko – melodická

cvičení a skladbičky pro nástroje.

Orffův instrumentář dělíme na dvě základní skupiny:

- Rytmické nástroje – v mateřských školách preferovanější díky jednoduché manipulaci a dostupné hře i pro nejmenší děti. Díky tomu, že jsou vyrobeny z různých materiálů a jejich zvuková barva je odlišná, jsou pro vnímání dětí velmi rozmanité. Při dramatizaci umocňují atmosféru děje nebo prožívané situace.
- Melodické nástroje – se používají u předškolních dětí ojediněle a slouží spíše ke zpestření hudebních činností. Jsou tvořeny řadou vyladěných kamenů v C dur.

1.5.1. Cíle hry na nástroje Orffova instrumentáře

Podle Liškové (2006, s.100) podporujeme hrou na lehkoovladatelné nástroje v dětech především hudební vnímání, smysl pro rytmus a podněcujeme jejich sluchový rozvoj. Dále se přiklání k názoru, že hra na Orffův instrumentář je v předškolním věku spíše prostředkem k dalšímu hudebnímu rozvoji a k obohacení hudebních činností než hrou na nástroj v pravém smyslu.

Cíle:

- rozvoj tvořivosti, představivosti
- rozvoj sluchových schopností – rozlišování zvuků a tónů
- schopnost rozpoznávat vlastnosti tónu – výška, barva, síla, délka tónu
- rozvoj rytmického cítění
- rozvoj jemné motoriky, koordinace pohybů
- rozvoj estetického vnímání

- schopnost vyjádřit hrou vlastní pocity
- pěstování souhry, rozvoj sociálního citění a spolupráce
- cvičení soustředění, postřehu
- motivace k aktivní hře na vlastní hudební nástroj

1.5.2. Rytmické hudební nástroje

Při popisování rytmičtých hudebních nástrojů jsem se z části inspirovala Zdeňkem Šímanovským (2000, s.21-23). Jeho poetické připodobnění zvuků, které vydávají, mě velmi bavilo, a tak mi to rozvířilo představivost, že jsem měla chuť si na některý z nástrojů hned zahrát.

Hůlky, ozvučná dřívka, claves (Hlk.) – mají krátký zvuk, využívají se v pohyblivých pasážích nebo pro znázornění pravidelnosti.

Obrázek 1: Hůlky. Zdroj: www.google.cz

Prstové činelky (Čin.) – zvuk činelků v doprovodu často „svítí“ na první dobu v taktu, jindy naopak může zdůraznit pomlky nebo lehké doby v taktu. Lze na ně hrát různým způsobem – lehkým cinkáním okrajů talířků lehce o sebe, nebo celou plochou jako na velký činel, a nebo je lze např. při tanečním pohybu použít místo kastanět.

Obrázek 2: Činelky. Zdroj: www.google.cz

Triangl (Trgl.) – má dlouhý dozvuk, což však závisí na typu úderu. Užívá se často na začátku nebo na konci hudební fráze. Jemný, třpytivý, do prostoru doznívající tón

trianglu působí velmi zvukomalebně. Lze však s ním i navodit „drama“ rychlým kmitáním kovové tyčinky mezi svislými odvěsnami uvnitř trianglu.

Obrázek 3: Triangl. Zdroj: www.google.cz

Bubínek (Bk.) – barva zvuku závisí na tom, zda udeříme do středu, nebo na okraj blány bubínku. Z výrazových důvodů lze hrát i plstěnou nebo dřevěnou paličkou. Často se používá k udržování pravidelné pulzace, ale i jako prostředek dramatického výrazu nabízí širokou paletu možností.

Obrázek 4: Bubínek. Zdroj: www.google.cz

Tamburína (Tamb.) – má dvě varianty. První tvoří bubínek s chrastivými talířky na rámu a druhou variantu tvoří tamburína bez blány. V doprovodu hraje tamburína často příznávku na lehkou dobu nebo výrazné rytmické ostinato.

Obrázek 5: Tamburína. Zdroj: www.google.cz

Činel (Čin.) – má dlouhý dozvuk a jeho barva závisí na velikosti rezonujících ploch, větší nástroj působí tajemněji. Hrajeme na něj různými paličkami – čím tvrdší palička, tím jasnější a zářivější zvuk. Držíme ho buď za řemínek v prostoru nebo ho můžeme zavěsit na stojan.

Obrázek 6: Činel. Zdroj: www.google.cz

Drhlo (drh.) – je dutý váleček s vypilovanými příčnými drážkami, po nichž se přejíždí tyčkou oběma směry a je pokládán za vtípný zvukomalebný nástroj. V partiturách je označován vlnovkou.

Obrázek 7: Drhlo. Zdroj: www.google.cz

Dřevěný blok rourový, dutý rourový bubínek (Dř. bl. r.) – existuje ve dvojitým provedení. Buď jako jednodílný – roura, která má z jedné strany vyšší a z druhé nižší zvuk. Nebo dvoudílný, kdy ho tvoří dvě různě laděné roury spojené rukojetí. V obou případech hrajeme dřevěnou paličkou. V doprovodech se využívají rozdílně laděné části nástroje k podpoře metra.

Obrázek 8: Blok rourový. Zdroj: www.google.cz

Dřevěné bloky ploché (Dř. bl. pl.) – vyrábějí se dvě velikosti. Nejlepšího zvuku docílíme, hrajeme-li dřevěnou paličkou na straně, kde je ozvučný otvor. Dřevěné bloky plní stejnou úlohu jako dutý rourový bubínek.

Obrázek 9: Blok plochý. Zdroj: www.google.cz

Rolničky (Rol.) – příjemný zvukomalebný nástroj navozující atmosféru vánoc a jízdu saní s koňským spřežením. Mají velmi pronikavý zvuk, proto je třeba ho používat s citem.

Obrázek 10: Rolničky. Zdroj: www.google.cz

Pandeiros, talířky (Pan., Tl.) – pro svůj razantní zvuk má v doprovodu obdobnou roli jako tamburína. Pokud se přežene intenzita hry, může vzniknout až nepříjemný zvuk.

Obrázek 11: Pandeiros. Zdroj: www.google.cz

Dětské tympány (Tymp.) – hrají v basové poloze. Používají se buď jako dva samostatně stojící větší bubny odlišné velikosti, nebo v menší podobě jako dvojice bubínků připevněná na stojanu. Dají se naladit na 1. a 5. stupeň tónin C dur, D dur a u menších F dur. Může se na ně hrát celou řadou paliček od měkkých až po tvrdé.

Obrázek 12: Tympán. Zdroj: www.google.cz

Bonga, „africké bubny“ (Bng.) – jsou u dětí velmi oblíbená a rozšiřují základní řadu Orffových nástrojů. Hraje se na ně palci nebo bříšky prstů na vnějším okraji blány bubínku. Často v doprovodu hrají výrazný rytmus.

Obrázek 13: Bongo. Zdroj: www.google.cz

1.5.3. Melodické hudební nástroje

Zvonkohra (Zv.) – altové a sopránové zvonkohry jsou chromatické, ale děti mají v oblíbě diatonickou sopránovou zvonkohru s barevnými kameny. Znějí výše a hraje se na ně dřevěnými paličkami.

Obrázek 14: Zvonkohra. Zdroj: www.google.cz

Metalofofon (M.) – používá se sopránový a zejména altový. Pokud se hraje na altový metalofon měkkými filcovými paličkami, je tón sametový a v prostoru dlouho znějící. Při doprovodech zní nejlépe, když hraje altový metalofon základní tóny doprovodných akordů.

Obrázek 15: Metalofon. Zdroj: www.google.cz

Xylofon (X.) – vyrábí se v sopránové, altové a basové podobě. Hraje se na něj gumovými nebo tvrdými filcovými paličkami. Zajímavým výrazovým prostředkem je glissando, které lze vytvořit klouzáním paličkou směrem nahoru a dolů po kamenech xylofonu.

Obrázek 16: Xylofon. Zdroj: www.google.cz

Foukací harmonika – 4 kanálová foukací harmonička založená na výdechovém a sacím proudu, laděná v C dur. Děti na ní hrají podle barev nebo dle ukazování (rukou) výšky tónů podle předem domluvených pravidel. Děti se učí správně dýchat a procvičují spolupráci mozkových hemisfér. Foukání má pozitivní vliv na prevenci respiračních onemocnění.

Obrázek 17: Harmonika. Zdroj: vlastní archiv

Dětská pentatonická flétna - pětidírková dřevěná flétna určená pro předškolní děti. Děti se neučí noty, hrají podle obrázkových nákresů a sluchu. Důraz je kladen na správné tvoření tónu, držení nástroje a práci prstů. Hra, tak jako u harmoničky, rozvíjí hudebnost dětí.

Obrázek 18: Flétna. Zdroj: www.google.cz

1.6. Metodika hry na melodické hudební nástroje

1.6.1. Zvonkohra, metalofon, xylofon

Jak jsem již zmínila v předešlé kapitole, je hra na melodické nástroje pro děti předškolního věku dost komplikovaná, ale ne nemožná. Samozřejmě volíme jednodušší podobu doprovodů, tedy na jednom, dvou či třech kamenech. Ostatní kameny z nástroje vyjmemme, aby děti nepletly. Buď můžeme doprovod vystavět na melodických ostinatech, nebo na doprovodných akordech písně (harmonii).

Melodické nástroje je také možno využít k improvizaci, kdy děti libovolně hrají v tzv. pentatonickém prostoru, aniž by docházelo k nelibozvučným disonancím. Pentatonika je pětitónová řada, ve které nejsou žádné půltóny a vytvoříme ji vynecháním 4. a 7. stupně. Takováto hra vždy ladí, a proto si děti mohou vytvořit vlastní melodickou linku nebo více melodií, které mohou propojit a tím vznikne dvojhlasý nebo tříhlasý ostinátní doprovod.

Obrázek 19: Příklad tří pentatonických ostinat. Zdroj: *Písničky a jejich dramtizace* (str. 29).

Na nástroje hrajeme paličkami, které držíme v jejich druhé třetině palcem a ukazováčkem. Hrajeme jednou nebo pokud možno oběma rukama, které jsou od ramen uvolněné a s lokty mírně od těla. Je důležité děti naučit, aby palička hned po úderu odskočila a netlumila rozezvučený kámen – hra „Na rozpálenou plotýnku“.

Způsob doprovodu je dán charakterem písně. Jasný a nápadný zvuk zvonkohry dobře zvýrazní melodii písně a někdy dokonce i hraje hlavní melodii. Hodí se také i pro hru „hybného“ melodického ostinata tvořeného osminovými notami. Při doprovodu písně hrajeme vždy těžké doby a hraný tón odpovídá základnímu tónu dané tóniny.

Na zvonkohru lze hrát např. „Na ozvěnu“ – zahrajeme interval kukačkové tercie, děti

ho zaspívají a posléze melodii najdou a zahrají na svém nástroji.

Dalším, už obtížnějším doprovodem je současná hra dvou tónů – prvního a pátého stupně dané tóniny (tóniky a dominanty), tzv. dudácká kvinta. Tento doprovod hrajeme zpravidla na každou první dobu v taktu. Většinou to hraje jedno dítě, ale lze tuto hru rozdělit i mezi dvě děti.

Sněží, sněží

M. Škodová

Sně - ží, sně - ží, mráz ko - lem bě - ží.
Fou - ká, fou - ká, bí - lá je lou - ka.

Zi - ma je ko - čič - ce, hřbet se jí je - ží.
Zi - ma je pejs - ko - vi, ke kam - nům kou - ká.

Obrázek 20: Příklad dudácké kvinty v písni. Zdroj: Hudební činnosti v předškolním vzdělávání (str. 127).

Xylofon se hodí pro hru drobných hodnot – osminových a šestnáctinových a při dramatizaci může zastoupit i ozvučná dřívka a podtrhne situaci ještě větší barevností.

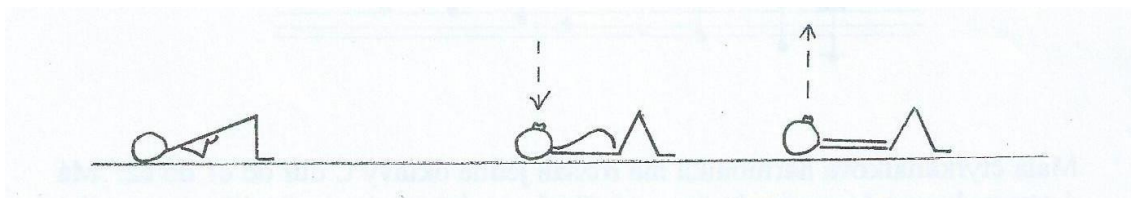
<u>HARMONICKÉ</u> <u>FUNKCE:</u>	<u>TÓNIKA</u>	<u>SUBDOMINANTA</u>	<u>DOMINANTA</u>
Tónina	1. stupeň	4. stupeň	5. stupeň
C dur	C	F	G
D dur	D	G	A
E dur	E	A	H
F dur	F	B	C

Tabulka 2

1.6.2. Čtyřkanálková foukací harmonika

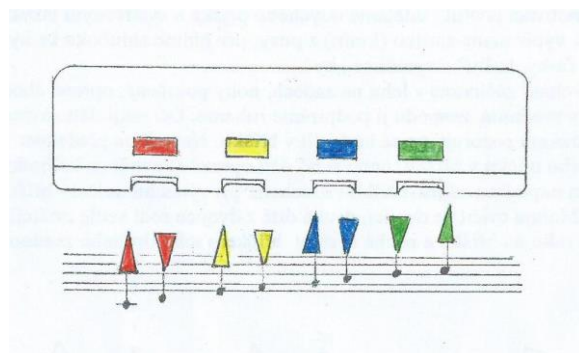
Průkopnicí a lektorkou hry na čtyřkanálkové foukací harmoničky podle barev je úžasná hudebnice, autorka a pedagožka Eva Kulhánková.

Metodika hry na harmoničky závisí na výdechovém a sacím proudu. Proto je důležité před každým foukáním zařadit dechová cvičení. Nacvičujeme s dětmi přirozené dýchání do břicha bez zvedání bederní páteře. Využijeme k tomu mimo jiných, například hru „Na klauny“ a nafukujeme balónek v břiše.

Obrázek 21: „Na klauny“ – dýchání v leže na zádech. Zdroj: vlastní archiv.

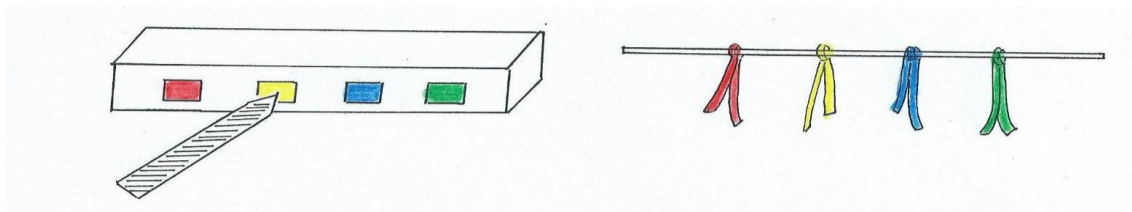
Harmonika je laděná v C dur a má rozsah jedné oktávy c1 – c2. Čtyři otvory jsou barevně označené. Červená = výdech „c“ a sajeme jahodovou limonádku „d“; žlutá = výdech „e“ a sajeme citrónkovou limonádku „f“; modrá = výdech „g“ a sajeme šmoulí limonádku „a“; zelená = sajeme jablíčkovou limonádku „h“ a vydechujeme „c“.

Obrázek 22: Čtyřkanálková foukací harmonička. Zdroj: vlastní archiv.

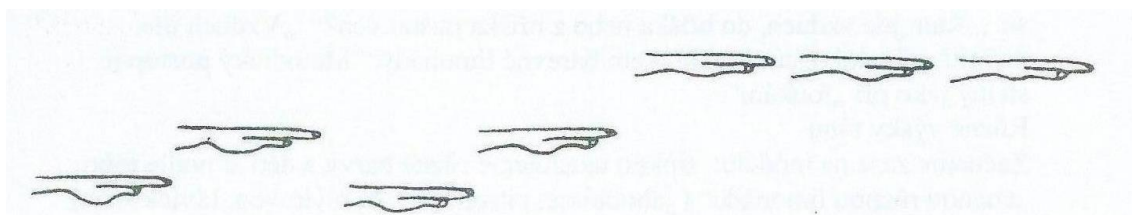
Nejprve je potřeba si ukázat a zafixovat barvy, jak jdou za sebou na harmoničce.

K tomuto nácviku nám zprvu poslouží barevné fáborky z krepového papíru navlečené na špejli. Na té se děti mimo barev naučí například i délku foukaného nebo sacího tónu. Děti reagují buď na slovní diktát učitelky nebo na ukazování barev šipkou na papírovém harmoničkovém modelu.

Obrázek 23: Fáborky na špejli a papírový model harmoniky. Zdroj: vlastní archiv.

Postupně se děti učí hrát i podle ukazování výšky tónů rukou. U nohou = červená, u pupíku = žlutá, u očí = modrá a nad hlavou = zelená.

Obrázek 24: Znázornění písňové melodie rukou. Zdroj: vlastní archiv.

Nakonec děti dokáží zahrát jednoduchou píseň, doprovod s hudebním základem nebo doplnit zpěv hrou jednotlivých tónů v pomlčkách písně.

1.6.3. Zobcová flétna pro předškolní výchovu

Základním tónem je „g“. Disponuje šesti celými tóny a třemi půltóny. Základem je hmatový systém šesti otvorů, z nichž je vyvrtáno pro samotné krytí pouze pět otvorů. První otvor pro ukazováček levé ruky a vývrt pro palec, tzv. oktávový otvor, jsou zaslepené. Hmatový systém je stejný jako na altovou zobcovou flétnu. Uspořádání této flétny splňuje základ dechových dřevěných nástrojů jako je příčná flétna, hoboj, klarinet a saxofon.

Výhodou flétny je odnímatelná plastická hlavice, na kterou se dá hrát i bez zakrývání dírek a kterou je možno snadno omývat.

Dechová cvičení před samotnou hrou jsou zcela totožná s přípravou hry na čtyřkanálkovou harmoničku.

K výuce hry na pentatonickou flétnu u předškoláků jsem dost skeptická, protože v ní nevidím příliš velký potenciál a prostor pro improvizaci a příliš velké hraní. Pro tento nástroj je potřeba, aby dítě mělo dobrou koordinaci pohybů, aby mělo na velmi dobré úrovni zvládnutou jemnou motoriku a pravolevou orientaci a bylo již celkově vyztřálé. Děti bohužel flétnu většinou drží křečovité, nejsou schopny lehce a přesně zakrýt danou díрку, okusují ji a olizují a nakonec ji během hry třeba rozpojíte na dva kusy. Myslím si, že mnohem lehčeji a efektivněji zahrajíte děti píseň na harmoniku než na flétnu.

2. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1. Téma a cíl práce, shrnutí problematiky

2.1.1. Téma výzkumu

Zamyšlení se nad možnostmi, které má učitelka v mateřské škole a nastínění dalších hudebních činností, kterými by se práce učitelky dala ještě obohatit.

2.1.2. Cíl práce

Cílem mé práce a výzkumu je ukázat na praktických činnostech, že lze v muzicírování s předškolními dětmi uplatnit i obtížnější melodické nástroje. A dále ukázat, jak s nimi pracovat a jaké jsou možnosti jejich začlenění do hudebně-pohybového vystoupení.

2.1.3. Stručné shrnutí dosavadního stavu řešené problematiky

Jak uvádí muzikolog Helfert (1970), potřeba hudby, dokumentovaná lidovou hudbou, je faktem obecně rozšířeným nejen u národů kulturních, nýbrž i kmenů, které stojí na primitivním stupni kulturním. Srovnávací hudební folklór poskytuje pro tuto otázku nadmíru cenné doklady. Právě u kmenů, u nichž vzdělání, a tím i hudební vzdělání, není žádné, je vyvinutý živý smysl pro hudbu, ať více povahy rytmické nebo melodické. U nich se setkáváme s vlastním hudebním systémem, s uzavřeným okruhem hudebních projevů apod., což jistě svědčí o zvláště silně vyvinuté potřebě hudby. Děti v útlém věku zpívají a jsou hudbou zaujaty dříve, než se naučí mluvit nebo psát a číst. Potřeba hudby se u nich objevuje před ostatními projevy duševního života.

Podle Liškové (2009) preferujeme v mateřské škole hru na rytmické hudební nástroje, protože manipulace a hra na ně je i pro nejmenší děti dostupná a jednoduchá. Dále

píše, že melodické nástroje využíváme u dětí předškolního věku ojediněle a hra na ně slouží spíše ke zpestření hudebních činností. S touto druhou částí výroku nemohu na základě svých několikaletých zkušeností souhlasit. Musím však podotknout a opět vycházím z vlastních zkušeností ze tří větších mateřských škol, že když bylo dosaženo určité úrovně a výsledků, stála za tím buď učitelka s vyšším hudebním vzděláním, nebo učitelka, která se sama hudebně vzdělávala na školeních a seminářích.

Z výsledků studie publikované v časopisu *Journal of Educational Psychology* (Hudební škola Yamaha. [online]. [cit. 2015-04-27]) vyplývá, že navštěvování hudebních lekcí podporuje rozvoj inteligence dětí a vede ke zlepšování jejich školních výsledků. Čím déle se děti hudebně vzdělávají, tím vyšší tento příznivý vliv na intelekt je. Navštěvování hodin hudby po dobu šesti let znamená nárůst IQ v průměru o 7,5 bodu ve srovnání s dětmi, které se hudbě nevěnovaly. U středoškoláků odpovídalo šestileté hudební vzdělávání nárůstu IQ v průměru o 2 body ve srovnání s vrstevníky, kteří hodiny hudby nenavštěvovali. Uvedená výzkumná zjištění ukazují, že navštěvování hudebních kurzů je u dětí dobrým prediktorem vyššího intelektového potenciálu v pozdější době. Vyšší IQ přitom koresponduje také s lepšími školními výsledky.

2.2. Metodika výzkumného šetření

Sestavila jsem několik hudebně – pohybových programů s využitím rytmických a především melodických doprovodů. Tyto programy jsem si prakticky ověřila s předškoláky z mateřské školy, kde pracuji. Ve své bakalářské práci jsem uvedla jedno hudebně – pohybové vystoupení, na němž jsem s dětmi pracovala na jaře 2015 a podrobně jsem rozpracovala dvě související písně, na kterých jsem s dětmi pracovala i v letošním školním roce 2016. Snažila jsem se ukázat, jakých možností lze využít v práci s melodickými nástroji u dětí předškolního věku.

2.2.1. Kvalitativní výzkum

Použila jsem kvalitativní výzkumné šetření s metodou přímého, zúčastněného, nestrukturovaného pozorování, doplněného fotodokumentací a videozáznamem. Respondenty výzkumu tvořila průběžně skupina cca 40 dětí od 5 do 6 let, se kterými každodenně pracuji. Většinou je mám rozdělené na dvě skupiny.

Švaříček a Šed'ová (2007, s.143) popisují zúčastněné pozorování jako takový druh pozorování, kdy sledujeme studované jevy přímo v prostředí, kde se odehrávají. Toto pozorování se nazývá zúčastněné proto, že dochází k interakci mezi výzkumníkem a pozorovanými účastníky výzkumu. Přímé pozorování definují jako pozorování, kdy se badatel účastní zkoumaného jevu v čase jeho průběhu, a účelem nestrukturovaného pozorování je získat zhuštěný popis jednání, které nemáme dopředu přesně určené.

2.2.2. Charakteristika výzkumné práce

Hudební činnosti jsem realizovala v Mateřské škole Čerčany, kde pracuji. Výzkumný vzorek tvořily předškolní děti z mé třídy Berušek, ze třídy Medvídků a pár předškoláků ze třídy Ježečků. S těmito dětmi pravidelně pracuji v rámci kroužku čtyřkanálových foukacích harmoniček, které jsou součástí ŠVP a jsou určeny pouze pro předškolní děti. Vzhledem k tomu, že harmoniky jsou velmi zajímavý melodický nástroj, jenž mi po mnoha letech ukázal, že jej lze plnohodnotně použít v práci s předškolními dětmi, hledala jsem další melodické nástroje, které bych skloubila s harmonikami.

Jasná volba padla na dětské zvonkohry, k čemuž mě opět inspirovala paní Eva Kulhánková (viz. výše - strana 28). Je mi ctí, že se s touto úžasnou dámou osobně znám a mohla jsem nahlédnout pod pokličku její hudební práce s dětmi. Setkávala jsem se s ní nejen na seminářích, ale i jako její kolegyně v MŠ Tucherazká v Praze 10, kam docházela 1x týdně a realizovala s předškolními dětmi svůj projekt „Výuka hry na

foukací harmoniky“. Byla ke mně velmi vstřícná, otevřená a měla upřímnou radost, že se o její práci zajímám a jdu v jejích šlépějích. Po letech ji i zajímalo, jak jsem její základ rozvinula dál a jak se mi profesně daří. Velmi mě ovlivnila i v přístupu k mladším kolegyním. Mám radost, když přijde nová, mladá učitelka s aktivním zájmem o hudbu a alespoň trochu hudebně vybavená. Pokud má chuť a touhu, jsem připravena pomoci a předat zkušenosti, které jsem za mnoho let nasbírala. Myslím si totiž, že učitelek hudebnic je bohužel ve školkách stále méně než například výtvarnic. Dle mého názoru to je velký problém, protože, jak jsem již uvedla v teoretické části, veškerý vývoj dítěte ve všech oblastech vychází, a o tom jsem přesvědčená, z rytmu a hudby. Proč by jinak byla tak hodnotná a pomáhající muzikoterapie?

Sestavovat materiál k této bakalářské práci, pracovat na něm s dětmi a aktivně pozorovat jsem započala 1. 3. 2015. S dětmi jsem začala hravou formou pracovat na přípravě hudebně – pohybového vystoupení „Z pohádky do pohádky“, které jsem sestavila na motivy oblíbené pohádky „Tři bratři“ a s dětmi ho po částech nastudovala. Vystoupení se konalo 10. 6. 2015 a v poslední fázi jsem za pomoci čtyř kolegyně vše dala do celku. Já měla na starost muzicírování a kolegyně mi velmi pomohly nejen s organizací, ale především se postaraly o výtvarnou stránku celého vystoupení. Všechny kulisy a rekvizity vytvořily pod jejich vedením, děti samy.

V pozorování a hudebním tvoření s využitím melodických nástrojů pro svůj výzkum jsem pokračovala s letošní skupinou předškoláků od října 2015 do 4. 3. 2016.

2.3. Rozpracování písní s melodickým doprovodem

V této kapitole ukazuji a popisuji, jak lze konkrétně pracovat s písněmi. Jak je připravit, rozpracovat a obohatit nejen melodickým zpěvem, ale i melodickými nástroji.

2.3.1. „Komáři se ženili“

- Komunitní kruh – Znáte komára? Jak vypadá komár? Co o něm ještě víte? Máte rádi/nerádi komáry? (u těchto rozhovorů je možné využít obrazový materiál). Dokázali byste předvést komára?
- Pohybová hra s pravidly „Na komáry“– honička – jedno nebo dvě děti jsou komáři, koho lehce píchnou prstem do ramene ten zkamení. Děti mohou zkamenělému kamarádovi pomoci tím, že ho chytanou za ruku a zazpívají na libovolnou melodii – „Honzíku, probud’ se“. Kdo by se styděl nebo odmítal zazpívat, může vysvobodit zkamenělého, například obětím nebo pohlazením.
- Po nezbytném vydýchání jsem zařadila dechové cvičení, které považuji za důležitou a potřebnou složku zpěvu a foukání na harmoniku. K této písni jsem využila dechové cvičení „Komár“ na podporu správného nádechu do břicha a dlouhého výdechového proudu, dle ukazování na nákresu.

Obrázek 25: Nákres pro dechové cvičení. Zdroj: vlastní archiv.

Foto 1: Dechové cvičení v praxi. Zdroj: vlastní archiv.

- Dalším krokem bylo společné povídání si nad dlouhým a rozsáhlým textem písně. Vysvětlili jsme si neznámá slova (víno, žejdlíček, opili, smrt, pět zlatých...) a bylo velmi zajímavé sledovat, jak určité věci, situace a souvislosti děti chápou. Slova vysvětlovaly na základě vlastních zkušeností a mnohdy nechyběla ani veselá historka z rodiny.

- Poté jsem zařadila bubnování na lepší zažití si písňového textu (každé dítě má svůj buben) - rytmizace jednotlivých rýmů v písni – *slaviček x žejdlíček; opili x zabili; v komoře x na dvoře; co ti je x ožije; vybrali x prodali*. Děti velmi baví bubnovat, takže jsme si s tím v dalších dnech ještě více pohráli. Střídaly se například ve skupinách – holky = *slaviček* x kluci = *žejdlíček*.....
- Několikrát jsme si píseň v následujících dnech zaspívali bez jakéhokoli doprovodu v různých volných chvílích během dne. Zpívali jsme třeba v šatně při oblékání, venku, před obědem než paní kuchařka nalila polévku nebo na lehátku před čtením pohádky.

Komáři se ženili

Napíši písničky pro nejmenší děti

Komáři se ženili, bzum, bzum, ženili,
kapku vína neměli, bzum, bzum, neměli.
Komáři se ženili, ženili, kapku vína neměli.
Komáři se ženili, ženili, kapku vína neměli.

Přiletěl k nim slaviček,
přines' vína žejdlíček.
Komáři se opili,
až komára zabili.
Komár leží v komoře,
muška pláče na dvoře.

Neplač, muško, co ti je?
Však ti komár ožije.
Těžké jeho ožili,
když je na smrti zabili.
Sádko z něho vybrali,
za pět zlatých prodali.

Obrázek 26: Notový záznam písně. Zdroj: vlastní archiv.

- S takto zažitou písní jsme mohli začít intenzivně, nástrojově pracovat. Nejprve jsme se sešli u piana s připravenými harmoničkami na krku. Děti vždy zaspívaly sloku, pak jsem já hrála sloku jako mezihru a děti se mnou hrály na harmoniku dle mého slovního diktátu.

The image shows four staves of musical notation in 2/4 time, each with Czech lyrics underneath. The notes are marked with colored shapes: blue circles, red inverted triangles, and green circles.

Staff 1: Ko - má - ři se že - ni - li, bzum, bzum, že - ni - li, (Blue circle above the first note, red inverted triangle above the 5th note)

Staff 2: kap - ku ví - na ne - mě - li, bzum, bzum, ne - mě - li. (Blue circle above the first note, red inverted triangle above the 5th note, red circle above the 8th note)

Staff 3: Ko - má - ři se že - ni - li, že - ni - li, (Green circle above the 2nd note, green circle above the 5th note)

Staff 4: kap - ku ví - na ne - mě - li. (Blue circle above the first note, red circle above the 6th note)

Obrázek 27: Notový záznam s harmoničkovým doprovodem. Zdroj: vlastní archiv.

- Po zvládnutí této části jsem přistoupila k přidání dalšího melodického nástroje, kterým byly zvonkohry. Techniku hry na zvonkohry v době, kdy jsme pracovali s výše uvedenou písní, měly už děti zažitou, ale přesto jsem jim zopakovala pár důležitých pravidel hry a náležitě je namotivovala.
- Na zvonkohře jsem nechala pouze dva kameny – červený „C“ a modrý „G“ – ostatní jsem vyndala, aby děti nerozptylovaly a nemátly. Řekla jsem dětem, že je potřeba lehce přeskakovat z kamene na kámen přes potůček, který mezi nimi teče a dávat pozor, abychom se v té vodě nevymáchali (viz. videozáznam).

Foto 2: Respondenti výzkumu při doprovodu písně „Komáři se ženili“. Zdroj: vlastní archiv.

- Mám vyzkoušené, že lze nechat na zvonkohře ještě i hnědý kámen „F“, aby lépe ladil doprovod i v refrénu. Stačí dětem vysvětlit, že půlku sloky je hnědý kámen „ospaluška“- nehraje a červený a modrý „čiluška“- hrají. Při refrénu usne modrý kámen a rázem je hnědý „čiluška“. Nejvíc pracovitý je ale velký červený kámen. Při tomto pozorování a muzicírování jsem však nechala jen kameny dva a na refrén měly děti zvednout paličky nad hlavu.
- Tímto je práce s písní u konce, jen bych ještě dodala, že většinou pracuji s cca 20 dětmi, ale když si je spojím a muzicíruji se cca 40 dětmi, postupuji tak, že všichni zpívají a 20 dětí hraje v řadě na zvonkohry a 20 dětí za nimi hraje na harmoniky. Vždy po dvou slokách se střídají.

2.3.2. „Perníková chaloupka“

- Seznámení se s písní a následnému nácviku předcházeli tématický blok s názvem „Od pohádky k písničce“. Četba pohádky, následná dramatizace s pohybovou hrou, výtvarná práce a pracovní list.
- Nejprve jsem dětem píseň zahrála a zaspívala s využitím dramatických výrazových prostředků – napětí, strach, odhodlání, odvaha – což děti velmi zaujalo a chtěly písničku zopakovat.

- Samotnou práci s písní jsem rozdělila na dvě části. K doprovodu sloky jsem využila rytmické nástroje a klavírní doprovod s rozloženými akordy ve 4/4 taktu a na refrén melodické nástroje a klavírní doprovod ve 2/4 taktu s příznávkami.
- Nejprve jsme se zaměřili na sloku. Děti zpívaly, zažívaly si text písně a do pomlk a půlových not tleskaly. Poté si každý vybral libovolný rytmický nástroj, který nahradil tleskání a hru na tělo. Toto děti zvládly naprosto bez problémů a za relativně krátkou dobu. Dětem, které si nebyly jisté, jsem pomohla v daný okamžik kývnutím hlavy.

Perníková chaloupka

♩ = 106

1. Per-ní-ko-vá cho-šap-ka je v-še-se u-kry-tá, ne-ma-je jí na byt-vó-ber
 il-to. Čes-tá-ka-ť je tá-á-á-je- hna- hře-za- kry- tí,
 ju-ž- má- je- ten- a- pár- v-še- rú- vi- tá, Je- ní- ček-á Ma-řen-ka- se
 vó- vos- trou- žde- jí, ber- ná- má- jím- va- ro- vá- ní- lí- píš,
 Ma-ří- má- by- ho- ro- víc-á- se- tý- ko- ble- de- jí, je- tí- ba- ho- ra- da- ní- se- cho- cí- tá- Cha- šal
 Ma-ří- v- sta- ble- je- na- tá- s- ra- má- má- př-ý, o- pů- so- cí- stra- ší- i- svě- ta- ky- ze- stra- čí- ra- svě-
 tu- cer- ní- ky- šá- ší- Ká- to- sam- jed- stu- za- h-ou- dl, tak- on- se- z- ro- tí- tu- si-
 a- pak- na- z-ka- je- š-í- há- ba- ní- si- vy- z- má- v- k- ní- se-
 2. Před chaloupkou děti stojí, očím nevěří,
 perníkem z marcipánu voní,
 ale dítv neč očumají kousek k voňce,
 ježibaba po střeše je houí.
 Do ohlívků je zavřela ná čtyři pětice,
 Mařenka je strachy celá bílá,
 jak je překní vykni, se těší báboce,
 ale žádná obelstít se noší.

Refr.: V toulích lese tajemném,
 přý o půlnoci straší ...

D.C.

Obrázek 28: : Notový záznam písně. Zdroj: Kreslíme, zpíváme, počítáme.

- Dalším stupněm práce se slokou bylo nahrazení drobných rytmických nástrojů za dominantní rytmický nástroj – buben. Bubnování s dětmi se velmi aktivně věnují a to nejen proto, že je to velmi baví, ale především proto, že má velmi pozitivní vliv na psychiku dítěte. Z výzkumů a zkušeností (www.bubnujeme.cz) vyplývá, že bubnování dokáže u dětí navodit pocit pohody, podporuje

vzájemnou spolupráci, uvolňuje agresi, napětí a hyperaktivitu dětí, snižuje krevní tlak, propojuje pravou a levou hemisféru, učí vnímání rytmu už od útlého věku a rozvíjí nejen rytmické, ale i improvizální schopnosti. Dalším důležitým impulzem pro bubnování s dětmi je skutečnost, že posiluje imunitní systém a může sloužit i jako relaxační metoda.

- Při práci s písní jsme seděli v kruhu a každé dítě mělo svůj buben. Jak jsem již uvedla výše, není pro děti, se kterými pracuji, bubnování žádnou novinkou. Proto jsme se nemuseli zdržovat nácvikem techniky, ale mohli jsme přirozeně přistoupit k propojení bubnů a zpěvu písně.

♩ = 106
C

Emi Ami C Dmi G

1. Per-ni-ko-vá cha-loup-ka je v le-se u-kry-tá, ne-mu-sí ti to být vů-bec

C C Emi Ami C

li - to. Ces - ta kní je taj - ná a je hou - štím za - kry - tá,

Dmi G G⁷ C C Emi

je - nom je - len a pár vrab - ců ví - to. Je - ní - ček a Ma - řen - ka se

trá - vou brou - zda - jí, čer - ná tma jim va - ro - vá - ní še - ptá.

Me - zi sti - ny bo - ro - vic svě - týl - ko hle - da - jí, je - ži - ba - ba ra - do - sti se chechtá. Cha, cha!

Obrázek 29: Notový záznam části písně s doprovodem na bubny. Zdroj: Kreslíme, zpíváme, počítáme.

Foto 3: Nácvik rytmické části písně s využitím bubnů. Zdroj: vlastní archiv.

- V dalších dnech jsme přistoupili k propojení zpěvu refrénu s melodickými zvonkohrami. Tentokrát to bylo náročnější než u předchozí písně, protože „Perníková chaloupka“ je akordicky složitější.
- Rozdělila jsem děti do čtyř skupin a každá z nich měla zvonkohry s odlišnými kameny podle melodické linky písňového refrénu. Děti hrály dle ukazování nebo kývnutí hlavou dvěma paličkami souběžně každou dobu úryvku.

1. skupina dětí	Hnědý (F) + fialový (A) kámen
2. skupina dětí	modrý (G) + bílý (H) kámen
3. skupina dětí	žlutý (E) + modrý (G) kámen
4. skupina dětí	zelený (D) + hnědý (F) kámen

Tabulka 3: Rozdělení dětí do skupin na refrén písně. Zdroj: vlastní archiv.

Refr.: V tom - hle - le - se - ta - jem - ním, prý, o půl - no - ci - stra - ši i svět - luš - ky ze stra - chu své

Chords: Dmi, G, C, A, Dmi, G7

lu - cer - nič - ky zhá - ši. Kdo sem jed - nou za - blou - di, tak ten se ztra - tit mu - sí

Chords: C, Bmaj7, C7, F, G, C, A

Dmi G7 C C7
 a. pak na zlou je - ži - bá - bu ať si vy - zrát zku - sí!

Obrázek 30: Notový záznam refrénu písně s doprovodem na zvonkohry a bubny. Zdroj: vlastní archiv.

- Následujícím krokem bylo využití dalšího melodického nástroje – harmonik.
- Harmoničkový doprovod k písni jsem využila jako mezihru, ale dalo by se využít i jako předeihu a dohru. Já jsem hrála na piano a děti hrály na harmoničku tóny (barvy) dle mého slovního diktátu (viz. videozáznam).

♩ = 106 C
 Emi Ami C Dmi G
 I. Per-ní-ko-vá cha-loup-ka je v le-se u-kry-tá, ne-mu-sí ti to být vů-bec
 C C Emi Ami C
 lí - to. Čes - ta kní je taj - ná a je hou - štím za - kry - tá,
 Dmi G G7 C C Emi
 je - nom je - len a pár vrab - ců ví - to. Je - ní - ček a Ma - řen - ka se
 Ami C Dmi G C
 trá - vou brou - zda - jí, čer - ná tma jim va - ro - vá - ní šc - ptá,
 C Emi Ami C Dmi G G7 C Bb C7
 Me - zi sti - ny bo - ro - vic svě - týl - ko hle - da - jí, je - ži - ba - ba ra - do - stí se chechtá. Cha, cha!

Obrázek 31: Notový záznam sloky s doprovodem na harmoniku. Zdroj: vlastní archiv.

- Po zvládnutí všech částí doprovodu jsem vše propojila v jeden celek.
- Rozdělila jsem děti tentokrát do pěti skupin – 4 skupiny = zvonkohry a 1 skupina = bubny.
- Zahrála jsem krátkou předeheru rozloženými akordy a všechny děti začaly zpívat 1. sloku písně, kterou bubeníci doprovázeli v pomlkách a půlových notách na bubny. Těsně před refrémem na „CHA, CHA“ jsem stopla piano, ostatní skupiny se připravily s paličkami nad zvonkohru, já začala hrát ve 2/4 taktu s příznávkami a zvonkohry postupně po skupinách doprovázely refrén, který opět ukončily bubny. Poté si během dvou přípravných taktů děti vzaly harmoniku a zahrály společně se mnou mezihru (viz. výše uvedený náskres). Po mezihře se vše opakuje na druhou sloku.
- Učitelkám - hudebnicím bych doporučila, aby při hře na nástroje ve skupinách nenechávaly některou ze skupin příliš dlouho v nečinnosti. Dochází pak k tomu, že děti logicky cinkají a hrají, když nemají. V této písni jsem to vyřešila tak, že ve sloce, kde hraje jen skupina s bubny, ťuká skupina se zvonkohrami v rytmu paličkami o sebe. V refrénu, kde zase naopak hrají zvonkohry, si děti - bubeníci v rytmu pleskají do nohou.
- Důležité je, aby děti po celou dobu poctivě zpívaly, protože jim to přirozeně pomůže ke hře na melodické, ale i rytmické nástroje.

2.4. Ukázka tématického hudebně – pohybového vystoupení

Tradice tématických hudebně – pohybových vystoupení v rámci slavnostního rozloučení se s předškoláky, vznikla v Mateřské škole Čerčany v roce 2007, kdy jsem začala s výukou hry na foukací harmoniky a muzicírováním. Tato akce je určena pro rodinné příslušníky dětí. Bylo mi líto, že není příliš příležitostí, kde by děti mohly

odprezentovat čeho jsou schopné a s jakou radostí hrají.

Zkusili jsme to, pronajali si sál v místním kulturním domě, děti vytvořily pozvánky a výsledek byl ohromující. Rodiče i děti byli nadšeni a při závěrečném šerpování a popřání všeho nejlepšího v nové životní etapě ukápla i slzička dojetí a štěstí.

Od té doby jsem už sestavila devět vystoupení, ve kterých se prolínají zpěv, hra na hudební nástroje, tanec, pohyb, dramatizace a recitace. Zároveň tím rozvíjíme orientaci v prostoru, hudební a pohybovou paměť, spolupráci, estetické vnímání, radost z vydařeného....

Vzhledem k tomu, že s veškerými částmi vystoupení – písňe, hudební doprovody, tanec – pracujeme postupně celý rok na kroužku harmoniček nebo i při jiných činnostech v souvislosti s tematickými plány v rámci TVP, dovolím si říci, že nácvik vystoupení v žádném případě není drilování dětí, ale nenásilná forma přirozeného učení v rámci dlouhodobého muzicírování. Hrajeme si s písničkami, přidáváme hodící se doprovodné nástroje (viz. předešlé dvě podkapitoly) a děti se i samy podílejí velkou měrou svými nápady na finálové podobně jednotlivých částí vystoupení. Náročnější bývá až závěrečná fáze, kdy se musí spojit někdy až 45 dětí a sestavit dohromady vše, co již umí, do jednoduššího celku.

Pro mě je velice důležité, že se mi zatím daří svým nadšením a zápalem strhnout své kolegyně z předškolních tříd na stejnou notu, protože bez jejich pomoci bych to těžko vše zvládla. Jsou mi velkou oporou a každý školní rok, většinou v lednu, se už ptají, jaké mám vymyšlené téma a kdy dostanou podklady (básničky, dramatizace, písňe...), aby si je mohly zapracovat do svých týdenních plánů. Já muzicíruji a vymýšlím stále nové náměty a postupy a ony obsáhnou stránku organizační, kostýmy a výrobu nezbytných kulis, které vyrábějí a kreslí s dětmi.

Každé hudebně – pohybové vystoupení má svoji specifickou myšlenku a téma. Při vymýšlení tématu se inspiroji dětmi. Aktivně jim naslouchám a pozoruji, co se jim líbí, co by je bavilo a jaké jsou momentální trendy.

Vystoupení, které chci použít a ukázat ve své bakalářské práci jsme, jak jsem již zmínila v podkapitole 2.2.2 – na straně 34, realizovali v červnu loňského roku pod názvem „Z pohádky do pohádky“. A ačkoli jsem měla v hlavě trošku jiný nápad, i tentokrát mě „převálcovaly“ děti (za což jsem zpětně velmi ráda) a úplně mě strhly svým nadšením z pohádky „Tři bratři“, která byla v tu dobu velkým hitem. Neustále po mě chtěly, abych jim hrála písničky ze zmíněné pohádky a dokonce mi nosily i noty. Volba byla jasná, přepsala jsem některé písňové texty, aby se hodily pro náš záměr a děti, díky mému vcítění se do jejich přání, celou dobu pracovaly s nadšením. Jejich entuziasmus a radost jsou patrné i z pořízeného videozáznamu, který je součástí přílohy.

2.4.1. „Z pohádky do pohádky“

Pódium bylo vyzdobeno papírovými kulisami na velkých kartonech, které za malé asistence paní učitelek vytvářely děti. Kulisy korespondovaly s pohádkami „Červená karkulka“, „Perníková chaloupka“ a byly doplněné lesními motivy. Na podlaze pódia měly děti nalepené značky v pěti barvách jejich triček. Měly naznačené červené, modré, oranžové, zelené a žluté půlkruhy – domečky. Prostor byl ozvučený, aby rodiče své děti dobře slyšeli. Celé vystoupení jsem doprovázela na koncertní křídlo, které jsme měli zapůjčené od čerčanské ZUŠ. Děti byly rozděleny do pěti skupin, které se odlišovaly barevnými tričky. Díky červené, žluté, oranžové, modré a zelené bylo pódium veselejší, barevnější, přehlednější a v každé skupině spolu děti velmi dobře spolupracovaly a pomáhaly si. My, paní učitelky, jsme byly za „pohádkové tety“ a každá měla na starost jednu skupinu dětí. Abychom se skupinou lépe ladily, měly jsme stejnou barvu trička. Moje červená skupina to měla těžší, protože jsem téměř celou dobu seděla u klavíru a hrála, ale děti byly velmi samostatné, šikovné a ani mě nepotřebovaly.

Foto 4: Ukázka výzdoby pódia. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.1 Pohádka

Úvod – trojhlasý zpěv paní učitelek, které přišly a uvedly téma vystoupení společně s Karkulkou, Jeníčkem, Mařenkou, vlkem a myslivcem. Na tuto píseň mi vypomohl a zastoupil u klavíru můj syn Josef.

Obrázek 32: Notový záznam písně „Pohádka“ z pohádky „Tři bratři“. Zdroj: vlastní archiv.

1. Lidičky věřte pohádkám,
věřte i na ty boží mlejny.
Ať láska navrátí se k nám
a život není beznadějný.

2. Pohádka čistou vodu má
a dobrým lidem žízeň hasí
a kdo se nad tím zadumá,
před spaním aspoň kousek dá si.

Foto 5: Úvodní píseň. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.2 Rozmarýnek

Děti nastupovaly po řadách, podle barev na melodii písně, kterou nakonec všechny zazpívaly.

Obrázek 33: Notový záznam písně „Rozmarýnek“. Zdroj: vlastní archiv.

1. *Pojďte s námi do pohádky,
projdeme se pamětí,
naše staré kamarády,
nehodíme do smetí!*

2. *Ty jsi, bráško, ještě malý,
nemůžeš je všechny znát,
ale až je všechny poznáš,
budeš je mít taky rád!*

Foto 6: Nástup dětí na pódium. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.3 Recitace

Recitace po řadách, barva, která domluví, si sedá do dřepu.

PÍSNIČKA SE ZPÍVÁ

POHÁDKA SE POVÍDÁ

A TEN KDO SE DÍVÁ

HEZKÉ VĚCI UHLÍDÁ.

V NAŠÍ ŠKOLCE ZAHRÁDCE, BYLO JAKO V POHÁDCE

2.4.1.4 Třídy tři

Děti seděly v řadách na bobku, zpívaly píseň a vyskakovaly podle názvu třídy, do které patří a o které právě zpívají.

Obrázek 34: Notový záznam písně „Třídy tři“. Zdroj: vlastní archiv.

Žily, byly třídy tři (zpěv) – *TO JSME MY* (výskok a výkřik).

Ježečci a Berušky (zpěv) – *TO JSME MY* (výskok a výkřik).

Moc šikovní Medvědi (zpěv) – *TO JSME MY* (výskok a výkřik).

Ti vám něco povědí (zpěv) – *CHYTRÉHO* (výskok a výkřik všech).

Foto 7: Děti v akci. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.5 Pohádkové básničky

POHÁDKOVÉ BÁSNIČKY (viz. příloha) – děti recitovaly ve dvojicích nebo ve trojicích básničky, které znázorňovaly vždy nějakou pohádku. Po každé básni následovala otázka „Co je to?“ a ostatní děti v rytmu tleskání uvedly název. Všichni si ke svým básničkám nakreslili obrázky, které je znázorňovaly.

Foto 8: Děti recitují pohádkové básně (hádanky). Zdroj: vlastní archiv.

Mezi básně jsem zařadila dvě písně pro rychlejší spád a nebylo to příliš dlouhé a statické. Hlavně však kvůli dětem, které by dlouhou nečinností nevydržely.

2.4.1.6 Prší, prší

Kánon v pěti skupinách. Rytmus jsem po celou dobu písně udržovala ozvučnými dřívky.

Foto 9: Děti při kánonu „Prší, prší“. Zdroj: vlastní archiv.

Prší, prší, jen se leje

Nejhezčí písničky pro nejmenší dětičky

Pr-ší, pr-ší, jen se le-je, kam ko - nič-ky po-je - de-me?

Po-je - de-me na lu - ka, až ku - kač-ka za-ku - ká.

Po-je - de-me na lu - ka, až ku - kač-ka za-ku - ká.

Obrázek 35: Notový zápis písně „Prší, prší“. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.7 Čáry, máry do pohádky

Zpěv písně s harmoničkovou předehrou a dohrou. Zároveň si při zpěvu děti po barvách sedaly, aby na závěrečná slova písně „mávají nám z okénka“ mohly vyskočit a mávat.

Předehra a dohra písně:

Obrázek 36: Notový záznam písně „Čáry, máry“. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.8 Začíná se pohádka

Zpěv písně v půlkruhu (holky X kluci) s doprovodem na dřevěný xylofon, činelky, dřívka, kladívka, drhla, bubny (vždy po dvou dětech).

Obrázek 37: Notový záznam písně „Začíná se pohádka“. Zdroj: vlastní archiv.

1. Začíná se pohádka, pro velké i drobátka, pro plaché i odvážlivce o jedné nevinné dívce

krásné, až kluk zčervená, říkali jí červená, říkali jí červená, Karkulka.

2. Budem zpívat ještě jednu, konec zdá se v nedohlednu, perníková chaloupka pro dívku

I pro kluka, víme, jak to dopadne, ježibaba vypadne, ježibaba vypadne, vypadne.

- hraje se gumovými paličkami souběžně, vždy na 1. a 3. dobu v taktu, podle akordů se střídají kameny „DA“ a „CG“

Foto 10: Melodický doprovod písně. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.9 Perníková chaloupka – veršovaná

Veršovaná pohádka z knihy „Špalíček pohádek“ (Hrubín 1960). Děti byly rozděleny na dvě skupiny a sloky básně přednášeli střídavě v roli dětí (chlapci) a v roli holuba (děvčata). Použila jsem zde velmi oblíbenou rekvizitu – padák – který byl plný ozdobených papírových perníčků z dílny našich dětí. Pro práci s padákem jsem zvolila rytmický pohyb „pumpa“ (dvě děti se drží za obě ruce a v rytmu písně se pravidelně

střídají s sedu a ve stojí). Zde se nedržely za ruce, ale každý držel padák. Pro pomoc a udržení správného rytmu recitovaných veršů jsem dětem ukazovala kývavým pohybem ruky a naznačila změnu slovem „šup“. Na konečná slova posledního verše „a už byli pryč!“, se všechny děti potichoučku schovaly pod padák, který jsme držely my, paní učitelky a se slovy „mravenečci, kudy vede cesta do pohádky“ se každý proměnil v mravence a přemístil na své barevně vyznačené místo na pódiu.

PERNÍKOVÁ CHALOUPKA (František Hrubín)

Odkud ten náš holub letí?

KLUCI

Letím z lesa, milé děti, vrkú, vrkú, vrkú.

HOLKY

Cos tam viděl, holoubku?

KLUCI

Perníkovou chaloupku u černého smrku.

HOLKY

Viděls také Mařenku?

KLUCI

Jakpak by ne, holenku! Viděl jsem ji, s Jeníkem

krmili se perníkem.

HOLKY

A když z okna na zahradu vystrčila baba bradu, nebáli se, holoubku?

KLUCI

Kdepak! Zamkli chaloupku na cukrový klíč – a už byli pryč!

HOLKY

Foto 11: Recitace s padákem. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.10 Mravenec jde trávou

Píseň „Mravenec jde trávou“ je z dílny Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka (2013). Dětem se velmi líbí, protože má vtipný text a veselou, spíše pochodovou melodii. V této písni jsem opět využila náš oblíbený buben (tentokrát jen jeden), drhla, hru na tělo (tleskání) a nezbytný pohyb.

Na sloky děti pochodovaly v barevných kroučcích a při tleskání se zastavily. Zůstaly stát i na refrén a s rukama v bok se pohupovaly v rytmu zpívaného. Každý dle své fantazie a možností. Drhla hrála každou pomlku ve slokách a buben hrál každou pomlku v refrénu.

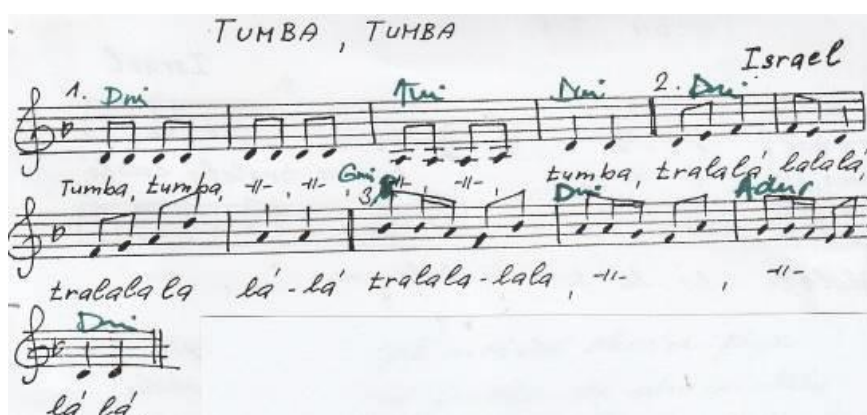
Foto 12: Děti při zpěvu a doprovodu písně „Mravenec...“. Zdroj: vlastní archiv.

A musical score for the song "Mravenec jde trávou". The score is written on ten staves of music. At the top left, there is a small illustration of an ant on a leaf. At the top right, there is a small circular logo. The title "Mravenec jde trávou" is written in a large, stylized font. The lyrics are written below the musical notes. The score includes various musical notations such as notes, rests, and chord symbols (C, G, F, D). The lyrics are in Czech and describe an ant's journey through a field.

Obrázek 38: Notový zápis písně. Zdroj: Písníčky o zvířatech (2013).

2.4.1.11 Tumba, tumba

Na mravence a pochodový krok jsme navázali i v další, tentokrát izraelské písni „Tumba, tumba“. Děti stály v pěti barevných zástupech a za zpěvu písně pochodovaly v první části - 1., 3., 5. zástup dozadu a 2. a 4. zástup dopředu, ve druhé části stály na místě a předváděly taneční pohyby. Toto celé opakovaly ještě jednou, ale 1., 3., a 5. zástup pochodoval dopředu a 2. a 4. zástup dozadu. Z diváckého pohledu to bylo velmi efektní a rodiče nemuseli mít strach, že své dítě neuvidí.

Obrázek 39: Notový zápis písně. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.12 Perníková chaloupka – píseň

Tuto píseň hrály čtyři skupiny na zvonkohry a červená skupina na bubny. Podrobné rozpracování písně i s nástrojovými doprovody a notovými zápisy je v kapitole 2.3.2 „Perníková chaloupka“.

2.4.1.13 Červená karkulka – veršovaná

Veršovaná pohádka z knihy „Špalíček pohádek“ (Hrubín 1960). Děti se vrátily na svá místa (barevné domečky – viz. výše 2.4.1.) a recitovaly po slokách. Vždy chlapci (vlci) a

dívky (Karkulky) jedné barvy, vedli veršovaný dialog.

ČERVENÁ KARKULKA (František Hrubín)

KLUCI - *Kam, Karkulko malá, kam?*

HOLKY - *Chodím lesem sem a tam. Co ty, vlku, tady chceš?*

KLUCI - *Sháním na zub kousek trávy, po trávě se dobře tráví.*

HOLKY - *Vlku, vlku, to je lež, vlci trávu nejedí!*

KLUCI - *To holčičky nevědí!*

HOLKY - *Vědí, pane vlku, vědí, ale odkud, nepovědí.
Náš pes také trávu nejí, kosti on má nejraději.*

KLUCI - *Já jsem vlk, ne pes, budu-li chtít, sežeru tě!*

HOLKY - *Trávu si jez, máš-li chutě, je jí plný les!*

KLUCI - *Copak máš v tom košíčku?*

HOLKY - *Bábovku a kytičku.*

KLUCI - *A kam neseš košíček?*

HOLKY - *K svátku babičce jej nesu. Už jsem přešla sedm lesů,
Bydlí támhle – kousíček.*

KLUCI - *Chceš-li, já tě doprovodím.*

HOLKY - *I ne! Ráda sama chodím.*

KLUCI - *Čímpak je tvůj tatínek?*

HOLKY - *Hádej! Dělá ohýnek, ten ohýnek rudě šlehne,
kam dopadne, nic se nehne. Tatínek je myslivec.*

KLUCI - *Aha, to je jiná věc! A kdepak je v tuhle chvíli?*

HOLKY - *Kousek odtud vlky střílí, támhle u těch velkých stromů.
Počkej na něj chvíličku!*

KLUCI - *Už nemám čas, musím domů. A pozdravuj babičku!*

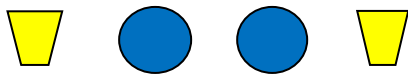
Foto 13: Recitace žluté skupiny. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.14 Mravenečku, co se ti stalo?

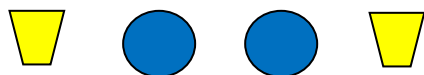
Tímto zvoláním děti uvedly známou píseň „Polámal se mraveneček“. Uprostřed pódia ležel na lehátku polámaný mraveneček (kamarád) a ostatní děti mu zpívaly a hrály na harmoničku. Nakonec se uzdravil a vesele a radostně poskakoval po jevišti.

Děti hrály mezihru (motiv na sloku) na harmoničku po každé zazpívané sloce - viz. nákres níže.

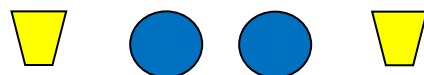
Polámal se mraveneček, ví to celá obora,
o půlnoci zavolali mravenciho doktora.

Doktor klepe na srdíčko, potom píše receptis,
tříkrát denně prášek cukru, bude chlapík jako rys.

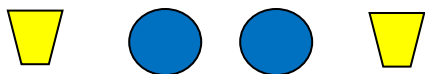

Dali prášky podle rady, mraveneček stůně dál.
Celý den byl jako v ohni, celou noc jim proplakal.

Čtyři stáli u postýlky, pátý těšil: Neplakej!
Zafoukám ti na bolístku, do rána ti bude hej.

Zafoukal mu na ramínko, pohladil ho po čele,
hop! A zdravý mraveneček ráno skáče z postele.

Obrázek 40: Text písně s akordy a harmonikovým doprovodem. Zdroj: vlastní zdroj.

2.4.1.15 Červená karkulka – operka

Zpěv zkrácené a upravené verze operky z dílny Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře (2006). Děti byly opět rozděleny na dvě skupiny (chlapce a děvčata), stály proti sobě a vedly písňový dialog s prvky ozvěny. Dívky – Karkulky, doprovázely v úvodu zpěv hrou na činelky a shake vajíčka. Chlapci – vlci a myslivci, měli v ruce rekvizitu, kterou otáčeli dle písňového textu (vlastnoručně nakreslený obličej vlka a z druhé strany obličej myslivce připevněný na tyčce). Na forbíně sedělo šest dětí, které hrály v určitých částech na bubny. Také jsem v písni využila metodu „simultánní pantomimické ilustrace“. Píseň děti zakončily „svatbou“ Karkulky a myslivečka, formou zatančené mazurky (holka + kluk) na poslední část operky. Notový zápis je velmi rozsáhlý, proto jej přikládám do přílohy.

Foto 14: Holky – Karkulky. Zdroj: vlastní archiv.

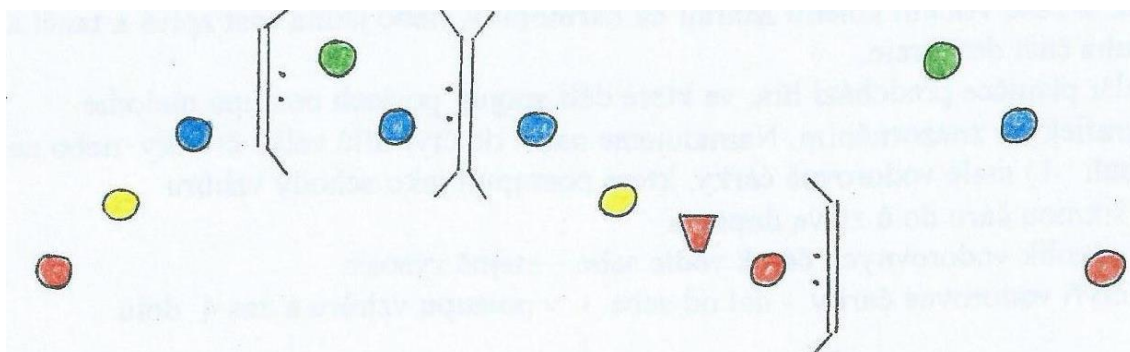
Foto 15: Kluci – vlci s loutkou. Zdroj: vlastní archiv.

Foto 16: Mazurka ve dvojicích. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.16 Zajíček a Valčíček

Dva harmoničkové doprovody s hudebním základem. Všechny děti hrály na harmoničku, s velkým orchestrálním podkladem pouštěným z CD, dle grafického nákresu na tabuli, který jsem ukazovala šipkou.

Obrázek 41: Příklad jednoho z doprovodů – Zajíček – na foukací harmoničku. Zdroj: vlastní archiv.

Foto 17: Děti hrají na harmoniku dle nákresu. Zdroj: vlastní archiv.

2.4.1.17 Rozloučení

Recitace básně „Ach ten čas“ s pantomimickým ztvárněním textu, proslov paní ředitelky a slavnostní šerpování budoucích školáků. Po ukončení šerpování odcházely děti z pódia za svými rodiči za doprovodu mohutného potlesku a melodie písně „Rozmarýnek“.

ACH TEN ČAS

Ach ten čas tak rychle letí, už jsme vážně velké děti,

Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, líbí se nám celý svět.

Měli jsme se tady rádi, byli jsme tu kamarádi.

Teď se spolu rozloučíme, ve škole se uvidíme.

Měj se krásně školičko! Zasteskne se maličko.

Foto 18: Děti v šerpách. Zdroj: vlastní archiv.

2.5. Vyhodnocení výzkumu

Zúčastněným pozorováním jsem si potvrdila svojí několikaletou hypotézu, že s průměrnými znalostmi problematiky lze pracovat u dětí předškolního věku (5-6let) plnohodnotně s melodickými nástroji. Dospěla jsem k názoru, že učitelka mateřské školy má široké možnosti v muzicírování s dětmi, ale pouze za předpokladu, že jí to baví a má touhu se v hudbě i nadále vzdělávat. V opačném případě by mohly být napáchány nevratné škody, a proto doporučuji, aby taková paní učitelka přenechala hudební výchovu na fundovanější kolegyni.

Vše má samozřejmě i svůj vývoj. Důležité je systematické hudební vedení a dosavadní úroveň dosažených hudebních dovedností dětí. Především proto, že mnohem jistější a

úspěšnější je dítě, které chodí do mateřské školy již delší dobu a má ze třídy, z mladšího oddělení, již zvládnuty základy hry na rytmické nástroje – název, úchop, techniku úhozu...

Zjistila jsem, že hra na hudební nástroje a muzicírování vůbec, je pro děti velmi přitažlivé, zajímavé a vzbuzující touhu a očekávání. Pokud je hudební práce HROU a zábavou, může učitelka od dětí získat zpětnou vazbu v podobě výborného zvládnutí nástroje a pak stačí jen ťuknout jinou písničku a ono to funguje. Jsem velmi hrdá na to, že jsem ve své praxi měla možnost takovéto pocity uspokojení z nadšených a tvořivých dětí zažít.

Samozřejmě, že se každý rok najdou mezi těmi cca 40 předškoláky, 2 – 3 děti, které jsou zprvu nadšené, a poté se zájem ztrácí. Vypozorovala jsem, že to jsou buď děti nezralé, které čeká odklad školní docházky nebo děti, které nemají žádnou podporu z rodiny a naopak slyší z úst svých rodičů, že stejně nemají talent. V tomto případě nezralé děti nenutím a počkám, což se mi už mnohokrát vyplatilo. Ve druhém případě se rodičům snažím vše důkladně vysvětlit a nasměrovat je, v zájmu dítěte, na správnou cestu.

Své vyhodnocení bych shrnula tak, že hra na melodické nástroje je splnitelná a u dětí oblíbená. Možnosti učitelky mateřské školy v hudebních činnostech jsou široké, ale vyžadují pečlivou a důkladnou přípravu a schopnost nápadité a trefné motivace.

3. ZÁVĚR

V teoretické části jsem se nejprve zaměřila na vysvětlení pojmu „hudebnost“ a „hudební nadání“. Tato otázka mě velice zajímala a po prostudování mnohých pramenů od renomovaných muzikologů a teoretiků jsem zjistila, že je to sice velmi složité, názory se různí, ale přeci jenom by se tyto dva termíny neměly slučovat. V rámci tohoto problému jsem v podkapitolách nahlédla do hudebního vývoje dětí od narození do 6 let. Tím se samozřejmě nabízelo zmínit a otevřít téma dětské hudební tvořivosti, které úzce souvisí s dalším tématem, které jsem rozpracovala, a tím byl význam hudby pro harmonický rozvoj osobnosti a zdárný vstup do ZŠ. Domnívám se, že význam hudby je více než blahodárný a velmi důležitý, ale pouze za předpokladu, že se dotýká všech pěti oblastí z RVP PV. Rozdělila a pojmenovala jsem Orffovy dětské nástroje a zmínila metodiku hry na melodické hudební nástroje, což je také tématem mé bakalářské práce.

Tématem a cílem mé práce bylo zamyslet se nad hudebními možnostmi, které má učitelka mateřské školy a předvést, na základě svých zkušeností, jejich realizaci v praxi na praktických příkladech. Chtěla jsem ukázat, jak lze obtížnější melodické nástroje začlenit do jednoduchých dětských písní a že není potřeba se bát je zapracovat i do hudebně – pohybového celku. Jsem přesvědčena, že veškeré rozpracování písní a témat je s dětmi – předškoláky – splnitelné. Dovoluji si to tvrdit nejen na základě svého kvalitativního výzkumu, který jsem prováděla metodou nestrukturovaného pozorování od března 2015 do března 2016, ale i díky tomu, že takto konkrétně s dětmi pracuji a melodické nástroje využívám přes 10 let. Písňový repertoár sice obměňuji, ale například výše zmíněnou píseň „Komáři se ženili“, zařazuji každý rok, takže mohu kladně vyhodnotit její 100% úspěšnost. Dalším kritériem úspěšnosti je velmi příznivé hodnocení mé hudební práce s dětmi vedením ZUŠ v Čerčanech. Velmi mě potěšilo, když mi pan ředitel sdělil, že děti, které přijdou z mé třídy, mají přednostní šanci být přijaté, protože už vlastně mají zvládnuto vše, co by je teprve čekalo v rámci přípravy. Nechci, aby má slova vyzněla jako nepřiměřené vychvalování mé práce, ale spíše to

vnímám jako důkaz, že to co dělám, má smysl.

Svoji bakalářskou práci jsem uvedla citáty, a proto nemohu jinak, než ji opět slovy skladatele, pedagoga a muzikanta zakončit. Pavel Jurkovič v publikaci *„Hrajeme si ve školce“* (2013) řekl: *„Podstatnou činností nechtě je živý radostný zpěv s vlastním doprovodem. Jedině takto aktivně prováděná hudba pro děti a s dětmi má svůj smysl a užitek. Buďte svým zaujetím pro děti příkladem.“* Tato slova mi naprosto vycházejí z duše a doufám, že svým hudebním návodem přispěji k rozšíření muzicírování s dětmi v mateřských školách.

4. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. SEDLÁK, František a kol. *Didaktika hudební výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.
2. SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte*. Praha: Supraphon, n.p., 1974.
3. HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU a ERMAT, 2004. ISBN 80-7331-018-X.
4. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
5. SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5.
6. KULHÁNKOVÁ, Eva. *Taneční hry s písničkami: od 4 let do 9 let*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7108-5.
7. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-339-0.
8. LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. 2. Praha: Dr. Josef Raabe, s.r.o., 2006. ISBN 978-80-87553-65-7.
9. BEN-TOVIM, Atarah a Douglas BOYD. *Hudební nástroj a naše dítě*. Praha: Portál, 2007. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-206-5.
10. SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*.

Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5.

11. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk, Alena TICHÁ a Věra BUREŠOVÁ. *Písničky a jejich dramatisace*. Praha: Portál, 2000. Nápady - hry - tvořivost. ISBN 80-717-8477-X.
12. HELFERT, Vladimír. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách: Vybrané studie I.: O hudební tvořivosti*. Praha: Editio Supraphon, 1970.
13. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
14. MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ (eds.). *Psychologie pro učitelky mateřské školy. 2., rozš. a přeprac. vyd.* Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.
15. UHLÍŘ, Jaroslav. *Písničky o zvířatech*. Ilustrace Vlasta Baránková. Praha: Fragment, 2013. Básničky, říkadla a písničky. ISBN 978-80-253-1458-6.
16. UHLÍŘ, Jaroslav. *Mám v hlavě myš Lenku*. Ilustrace Vlasta Baránková. Havlíčkův Brod: Fragment, 2006. ISBN 80-253-0320-9.
17. KOPECKÁ, Zuzana. *Hádky od srdíčka*. 6. vyd. Brno: Schneider, 1998. ISBN 80-857-9642-2.
18. HRUBÍN, František. *Špalíček veršů a pohádek*. Praha: Albatros, 1960.
19. HURDOVÁ, Eva, Marie TETOUROVÁ a Pavel JURKOVIČ. *Hrajeme si ve školce*. Ilustrace Edita Plicková. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0507-4.

Internetové zdroje:

- 1) SLAVÍKOVÁ, Marie. Hudební vývoj dítěte v předškolním věku: Předškolní vzdělávání. In: *Metodický portál RVP* [online]. 2012 [cit. 2016-02-23]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/14413/HUDEBNI-VYVOJ-DITETE-V-PREDSKOLNIM-VEKU.html/>

- 2) TOMANOVÁ, Marie. Hudba rozvíjí - aneb ved'te děti k hudbě, učení jim půjde lépe. In: *Jdeme do školy* [online]. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: <http://www.jdemedoskoly.cz/Clanek/9344/hudba-rozviji-aneb-vedte-deti-k-hudbe-uceni-jim-pujde-lepe>

- 3) Hudební škola Yamaha. [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: www.yamahaskola.eu/o-nas-proc-u-deti-rozvijet-hudebni-vzdelani.php

- 4) *Bubnujeme.cz* [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.bubnujeme.cz/>

5. SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A FOTEK

Tabulka 1	16
Tabulka 2	30
Tabulka 3: Rozdělení dětí do skupin na refrén písně. Zdroj: vlastní archiv.....	45
Obrázek 1: Hůlky. Zdroj: www.google.cz.....	24
Obrázek 2: Činelky. Zdroj: www.google.cz	24
Obrázek 3: Triangl. Zdroj: www.google.cz.....	25
Obrázek 4: Bubínek. Zdroj: www.google.cz	25
Obrázek 5: Tamburína. Zdroj: www.google.cz	25
Obrázek 6: Činel. Zdroj: www.google.cz	25
Obrázek 7: Drhlo. Zdroj: www.google.cz	26
Obrázek 8: Blok rourový. Zdroj: www.google.cz	26
Obrázek 9: Blok plochý. Zdroj: www.google.cz	26
Obrázek 10: Rolničky. Zdroj: www.google.cz	26
Obrázek 11: Pandeiros. Zdroj: www.google.cz	27
Obrázek 12: Tympán. Zdroj: www.google.cz	27
Obrázek 13: Bongo. Zdroj: www.google.cz	27
Obrázek 14: Zvonkohra. Zdroj: www.google.cz	27
Obrázek 15: Metalafon. Zdroj: www.google.cz.....	28
Obrázek 16: Xylofon. Zdroj: www.google.cz	28
Obrázek 17: Harmonika. Zdroj: vlastní archiv.	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 18: Flétna. Zdroj: www.google.cz	28
Obrázek 19: Příklad tří pentatonických ostinat. Zdroj: Písničky a jejich dramatizace (str. 29)	29
Obrázek 20: Příklad dudácké kvinty v písni. Zdroj: Hudební činnosti v předškolním vzdělávání (str. 127).	30
Obrázek 21: „Na klauny“ – dýchání v leže na zádech. Zdroj: vlastní archiv.....	31
Obrázek 22: Čtyřkanálová foukací harmonička. Zdroj: vlastní archiv.....	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 23: Fáborky na špejli a papírový model harmoniky. Zdroj: vlastní archiv.	32
Obrázek 24: Znázornění písňové melodie rukou. Zdroj: vlastní archiv.....	32
Obrázek 25: Nákres pro dechové cvičení. Zdroj:	38
Obrázek 26: Notový záznam písně. Zdroj: vlastní archiv.	39
Obrázek 27: Notový záznam s harmoničkovým doprovodem. Zdroj: vlastní archiv.....	40
Obrázek 28: : Notový záznam písně. Zdroj: Kreslíme, zpíváme, počítáme.....	42
Obrázek 29: Notový záznam části písně s doprovodem na bubny. Zdroj: Kreslíme, zpíváme, počítáme.....	44
Obrázek 30: Notový záznam refrénu písně s doprovodem na zvonkohry a bubny. Zdroj: vlastní archiv.....	46
Obrázek 31: Notový záznam sloky s doprovodem na harmoniku. Zdroj: vlastní archiv. 46	

Obrázek 32: Notový záznam písně „Pohádka“ z pohádky „Tři bratři“. Zdroj: vlastní archiv.	50
Obrázek 33: Notový záznam písně „Rozmarýnek“. Zdroj: vlastní archiv.	51
Obrázek 34: Notový záznam písně „Třídy tři“. Zdroj: vlastní archiv.	53
Obrázek 35: Notový zápis písně „Prší, prší“. Zdroj: vlastní archiv.	54
Obrázek 36: Notový záznam písně „Čáry, máry“. Zdroj: vlastní archiv.	55
Obrázek 37: Notový záznam písně „Začíná se pohádka“. Zdroj: vlastní archiv.	55
Obrázek 38: Notový zápis písně. Zdroj: Písničky o zvířatech (2013).	58
Obrázek 39: Notový zápis písně. Zdroj: vlastní archiv.	59
Obrázek 40: Text písně s akordy a harmonikovým doprovodem. Zdroj: vlastní zdroj.	62
Obrázek 41: Příklad jednoho z doprovodů – Zajíček – na foukací harmoničku. Zdroj: vlastní archiv.	63

Foto 1: Dechové cvičení v praxi. Zdroj: vlastní archiv.	38
Foto 2: Respondenti výzkumu při doprovodu písně „Komáři se ženili“. Zdroj: vlastní archiv.	41
Foto 3: Návčik rytmické části písně s využitím bubnů. Zdroj: vlastní archiv.	44
Foto 4: Ukázka výzdoby pódia. Zdroj: vlastní archiv.	50
Foto 5: Úvodní píseň. Zdroj: vlastní archiv.	51
Foto 6: Nástup dětí na pódium. Zdroj: vlastní archiv.	52
Foto 7: Děti v akci. Zdroj: vlastní archiv.	53
Foto 8: Děti recitují pohádkové básně (hádanky). Zdroj: vlastní archiv.	54
Foto 9: Děti při kánonu „Prší, prší“. Zdroj: vlastní archiv.	54
Foto 10: Melodický doprovod písně. Zdroj: vlastní archiv.	56
Foto 11: Recitace s padákem. Zdroj: vlastní archiv.	57
Foto 12: Děti při zpěvu a doprovodu písně „Mravenec...“. Zdroj: vlastní archiv.	58
Foto 13: Recitace žluté skupiny. Zdroj: vlastní archiv.	61
Foto 14: Holky – Karkulky. Zdroj: vlastní archiv. Foto 15: Kluci – vlci s loutkou. Zdroj: vlastní archiv.	62
Foto 16: Mazurka ve dvojicích. Zdroj: vlastní archiv.	63
Foto 17: Děti hrají na harmoniku dle nákresu. Zdroj: vlastní archiv.	63
Foto 18: Děti v šerpách. Zdroj: vlastní archiv.	64

6. PŘÍLOHY

Příloha č.1 – Pohádkové básničky ke kap. 2.4.1.5 (str. 53). Zdroj: Hádanky od srdíčka.

Vládce říše pohádek
dělá v zemi pořádek. *A*

Rumburak chce za manželku
jeho dceru Arabelku.

Mladík jménem Petr Majer
zachoval se jako frajer. *A*

ARABELA

Bílý bratr, bílý brácha,
vždycky čekám co zas spáchá.
Z kouzelného klobouku
skočí rovnou na louku. *Ja*

Jeden cvičí, druhý nechce,
každou práci zvládnou lehce. *S*
Spolu baští chleba krajíc,
žádný chlapec – prostě zajíc! *S*

BOB A BOBEK

Liška pro své děti v lese
kluka na ocásku nese.
Z lásky děda s babičkou
přispěchají s písničkou.

V pohádkách se dějí divy,
jeden hrnek byl jak živý.
Máte-li hlad milí braši,
uvaří vám chutnou kaši. *L*
Přineste si lžiči,
stačí mu jen říci. *Dudva*

HRNEČKU VAŘ!

Červená čepička,
zacinká rolnička.
Než poví pohádku
pěkně se ukloní,
o králi na hrádku,
zvonečkem zazvoní.

KAŠPÁREK

Poslušná jsou děťátka,
vlk jim buší na vrátka.
Neotevřou, dobře ví,
jak vlkovi odpoví.

Šel tatínek do lesa,
že tam kluka vytesá.

Vyřezal mu tělo, hlavu,
ještě trochu spravit bradu.

Tohle zvláštní děcko
slupne skoro všecko.

Domítek

OTESÁNEK

Bylo jaro, pátek,
pejsek slavil svátek.
Kočka, že dort to spraví,
tak se u nich totiž slaví.

Uevča N.

JAK PEJSEK A KOČIČKA PEKLI DORT

Buřty, mléko, kost,
vykynuly dost.
Staré psisko těsto snědlo,
břícho bolí, zle si yedlo.

Jarubk.

Našli kluka ve vodě,
děkovali náhodě.

Plaváček byl kluk jak jedle,
k Vševědovi spěchal hnedle.

Pro tři vlasy utíká,
svatba bude veliká.

TŘI ZLATÉ VLASY DĚDA VŠEVĚDA

Co to voní po lese?
Kdo rád mlsá, těšte se!
Na chaloupce srdíčka,
nalákaly Jeníčka.
Ježibabo, jistá věc,
pro sebe si chystáš pec!

Usnul zámek celý,
přijede princ smělý.
Mečem zdatně bojuje,
hlavy šípkům zkracuje.

U sta hromů,
to je stromů
v lese jménem Řáholec.

Loupežnická skála,
Manka před ní stála,
Cipísek až nakonec.

Loupežník střílí,
šiška je v cíli,
letěla míli.

RUMCAJS

Přes hory a doly pádí,
u chaloupky baby řadí.
Skřehotají, piští, chrčí,
že jen prstík dovnitř strčí.
Jelen Zlaté parohy
ledva může na nohy.
Na poslední chvíli
dorazil on k cíli.
Pacholíčka nese zpátky,
vrátí se s ním do pohádky.

O SMOLÍČKOVI

Znáte všichni princezničku
co má hvězdu na čelíčku.
Zlaté vlasy dlouhé k pasu
zdůrazňují její krásu.

Nosí kožich z šedých myší,
od chudých se přece liší.

režla T.

PRINCEZNA

SE ZLATOU HVĚZDOU

NA ČELIČCE

Povídám, povídám pohádku, že pes přeskočil hromádku.

Povídám, povídám druhou, že teče voda struhou.

Povídám, povídám třetí, že spaly na peci děti.

A když se vyspaly, krajíc chleba dostaly.

Ježibaba z lesa, perníčky nám nesla.

A my jsme je nechtěli, přinese je v pondělí.

Příloha č. 2 – Notový zápis k operce „Karkulka“ - (2.4.1.15, str. 62). Zdroj: Mám v hlavě myš Lenku (2006, s. 20-29).

 The musical score is written on ten staves. It begins with a treble clef and a common time signature (C). The melody is accompanied by chords, with some chords marked with an 'x' above them. The lyrics are in Czech and describe a bird's search for a mate. The score includes a double bar line with repeat signs and first/second endings. The lyrics are:

Dob - rý den, ptá - ko - vé, dob - rý den, le - se. Rá - no je ta - ko - vé pře - krás - ně.

že se zpí - vat chce hla - si - tě li - dem i ko - sům, pa - you - ci na sí - tě

nav - lék - li ro - su. 1. Dob - rý den, pa - nen - ko, dob - rý den, pa - nen - ko,

2. Dob - rý den, Kar - kul - ko, dob - rý den, Kar - kul - ko,

jak - pak ti fi - ka - jí? jak - pak ti fi - ka - jí? Les je tu hlu - bo - ky,

hez - ky ti fi - ka - jí, hez - ky ti fi - ka - jí, les je tu hlu - bo - ky,

les je tu hlu - bo - ky, zů - stá - vej při kra - jí, zů - stá - vej při kra - jí.

les je tu hlu - bo - ky, zů - stá - vej při kra - jí, zů - stá - vej při kra - jí.

Že jsem tak - hle zbar - ve - ná, fi - - ka - jí mi Čer - - ve -

Proč mi všich - ni fi - - ka - jí, že mám zů - stat při kra -

ná, Kar - kul - ka čer - ve - ná, že jsem tak - hle zbar - ve - ná,

jí? Vždyt tou - hle pě - šin - kou cho - di - la jsem s ma - min - kou,

že jsem tak - hle zbar - ve - ná, Ne - - da - la si fi - - ci

1. Kou-kám, že sleč-na vel-mi sta-teč-ná je, je, je,
 2. Když tak-to sa-ma jde do nez-ná-ma, je, je, je.

Ty bu-deš a-si ten tou-la-vý pes, sa-lá-mu ti na-lá-mu, pěk-ně to sněž,
 pěk-ně to sněž, pěk-ně to sněž, pěk-ně to sněž.

a tempo

1. Dě-ku-ju moc-krát, sa-lám já moc rád je, je, je,
 2. Ješ-tě mě rmou-tí, co v ko-ši z prou-tí je, je, je.

Všech-no v tom-to ko-šič-ku je pro-mo-ji ba-bič-ku, v ko-šič-ku
 Je tam ví-no čer-ve-né, ja-ko já je zhar-ve-né, též ka-pr
 prou-tě-ném, ne-čmu-chej tam, čert tě vem, ne-čmu-chej tam, čert tě vem.
 na kmí-nu, to má k svát-ku dneš-ní-mu, to má k svát-ku dneš-ní-mu.

Kde-pak byd-li při-blíž-ně, se-ver-ně, či již-ně, sta-řen-ka
 že-di-vá, kde-pak a-si pře-bý-vá?

Kde-pak a-si pře-bý-vá sta-řen-ka že-di-vá? (sta-řen-ka že-di-vá?)

1. Za čer-ným vr-chem, pod vel-kým smr-kem až vza-du.
 2. V do-me-čku zdě-ném, vždy u-kli-ze-ném, tak já jdu,

tak já jdu. Dív-ka dů-vě-ří-vá krá-čí-le-sem dál.

1. Dob-rý den, ba-bič-ko, vnu-čka tvá dnes ti při-šla přát zdra-vič-ko a ta-ky
 2. Dě-ku-ju, dě-več-ko, že jsi tak hod-ná, dnes-ka to ví-neč-ko vy-žun-knu
 štěs-tí,
 do dna.

1. Proč máš tak vel-ké o-či,
 2. Proč máš tak vel-ké u-ši
 3. To - bě na-rost-ly fou-sy,
 4. Proč máš tak vel-kou pu-su

ba-bi? To mám, Kar-kul-ko pro-to, a-by... to a-bych tě lé-pe vi-dě-la.
 ba-bi? To mám, Kar-kul-ko pro-to, a-by... to a-bych tě lé-pe sly-še-la.
 ba-bi? To mám, Kar-kul-ko pro-to, a-by... to a-by mi zi-ma ne-by-la.
 ba-bi? To mám, ty hlou-pá, pro-to, a-by... to a-bych tě lé-pe poz-ře-la.

Ma-ře jsem byl in-for-mo-ván ho-lu-bem, že náš vlk má za-se ně-co za lu-bem,
 v puš-ce mám kul-ku, hle-dám Kar-kul-ku. V puš-ce má kul-ku, hle-dá Kar-kul-ku.

Half-time

Ta-dy je, ta-dy je, snad nám ješ-tě o-ži-je, já už vím co teď
 s tím, já ji z vl-ka vy-pus-tím. O-ži-la, o-ži-la, o-ži-la, o-ži-
 -la, na svět se nám vrá-ti-la, na svět se nám vrá-ti-la i se svou ba-bič-kou, i se svou ba-bič-
 -kou, vy-strá-že-nou ce-lič-kou. 1. I když jsem jen

já bych tě, jest-li chceš, po-žá-dal o ru-ku, o ru-ku, o ru-ku. 1. Že jsem tak-hle zbar-ve-ná,
 2. Mys-li-več-ku ze-le-ný
 3. Že by-la tak zbar-ve-ná,
 ři-ka-ji mi Čer-ve-ná, Kar-kul-ka čer-ve-ná, že jsem tak-hle zbar-ve-ná,
 ty bu-deš můj mi-le-ný, ze-le-ná, čer-ve-ná, bu-de ze mě tvá že-na,
 ři-ka-li jí Čer-ve-ná, Kar-kul-ka čer-ve-ná, že by-la tak zbar-ve-ná,
 že jsem tak-hle zbar-ve-ná.
 bu-de ze mě tvá že-na.
 že by-la tak zbar-ve-ná.
 riten.

Příloha č. 3 – Souhlasy rodičů s pořízením fotodokumentace a videozáznamu.

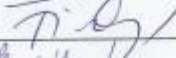
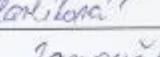
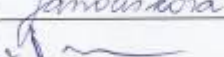

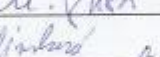

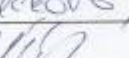

Mateřská škola Čerčany

Datum: 1. 3. 2016

Vážení rodiče,

z důvodu platnosti „Zákona o ochraně osobních údajů“ Vás žádám, o vyjádření Vašeho souhlasu s pořizováním a použitím fotografií a videa, v rámci mé bakalářské práce, s názvem „Využití melodických nástrojů v hudebních činnostech dětí předškolního věku“.

Děkuji Jiřina Oršlová – studentka 3. ročníku JCU v Českých Budějovicích.

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
Bárta Vladimír	ANO	
Berka Oldřich	ANO	
Fiala Jáchym	ANO	
Havlík Matyáš	ANO	
Janoušek David	ANO	
Kapušová Natálie	ANO	
Kiss David	ANO	
Kryslíčková Ema	ANO	
Polesný Samuel	ANO	
Stachová Lucie	ANO	
Suša Marie	ANO	
Šťastný Matěj	ANO	
Tomášek Bohumil	ANO	
Varha Vladislava	ANO	
Vlčko Jiří	ANO	
Vojík Ondřej	ANO	
Zbrožek Antonín	ANO	
Krejčů Adam	ANO	
Řada Vojtěch	ANO	
Varha Nikoleta	ANO	
Vojkůvková Denisa	ANO	
Nehasilová Žofie	ANO	

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
Bernat Lukáš	ANO	<i>Bernat Lukáš</i>
Bialonczykova G.	ANO	<i>Bialonczykova G.</i>
Dohnalova Adéla	ANO	<i>Dohnalova Adéla</i>
Kolář Matyáš	ANO	<i>Kolář Matyáš</i>
Lednická Ráchel	ANO	<i>Lednická Ráchel</i>
Már Antonín	ANO	<i>Már Antonín</i>
Maršálková Anna	ANO	<i>Maršálková Anna</i>
Mikulanda Josef	ANO	<i>Mikulanda Josef</i>
Nenadál Richard	ANO	<i>Nenadál Richard</i>
Petrová Šárka	ANO	<i>Petrová Šárka</i>
Plančík Samuel	ANO	<i>Plančík Samuel</i>
Štěpánek Filip	ANO	<i>Štěpánek Filip</i>
Šulc Tadeáš	ANO	<i>Šulc Tadeáš</i>
Šultys Jan	ANO	<i>Šultys Jan</i>
Valášek Adam	ANO	<i>Valášek Adam</i>
Velebilová Eliška	ANO	<i>Velebilová Eliška</i>
Žáková Ema	ANO	<i>Žáková Ema</i>
Novák Kryštof	ANO	<i>Novák Kryštof</i>
Pavlíček Matěj	ANO	<i>Pavlíček Matěj</i>
Procházková S.	ano	<i>Procházková S.</i>
Kronovetr Jakub	ANO	<i>Kronovetr Jakub</i>

PODPIS ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE DÍTĚTE	SOUHLAS	JMÉNO DÍTĚTE
<i>[Signature]</i>	ANO	ŠENOHEŘSKOVÁ

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
ŠPERKOVÁ Anna	ANO	Maláková
JAROCHOVÁ KAROLÍNA	ANO	Jarochovcí
TOUKA SROBODOL STŘILECKÁ ALINA	ANO	Srobodolův
	ANO	Střilecká

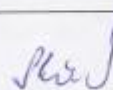
Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
LINDNER DMITRIJ	ANO	Jana Lindnerová
MOLNÁŘOVÁ A.	ANO	Molnářová
VARHA VIOLETA	ANO	Resper
KOLÁŘOVÁ Nat.	ANO	Lantová
NEUŽILOVÁ V.	ANO	Manžová
POŠTÍK David	ANO	Roškouf
ŠPERKOVÁ Anna	ANO	Maláková
ŠEBKOVÁ Petra	ANO	Šebková
VAŇKOVÁ Karol.	ANO	Vančková
MRAZEK Filip	ANO	Mrazek
HEIDLEROVÁ Kat.	ANO	Heidlerová
ZAHRADNÍK L.	ANO	Zahradník
HODKOVÁ Anna	ANO	Hodková
FABIÁN AČIŠ	ANO	Fabián
MOKREJS Markéta	ANO	Mokrejs
TRKALOVÁ Barbora	ANO	Trkalová
FOLTRCHT Jolana	ANO	Foltrch
TOPICOVÁ Tereza	ANO	Topicová
KALENDOVÁ KATEŘINA	ANO	Kalendová
ŽČALOVÁ ŠTEPÁNKA	ANO	Žčalová
OTRADOVEC	ANO	Otravec
ADAMEK	ANO	Adamek
DUDÍK	ANO	Dudík
FINKEŠOVÁ ANETA	ANO	Finkešová
PATRIK MIKOLAJ	ANO	Patric
KATOUŠKOVÁ ADELA	ANO	Katoušková

Vážení rodiče,

z důvodu platnosti „Zákona o ochraně osobních údajů“ Vás žádám, o vyjádření Vašeho souhlasu s použitím fotografií a videa, z červnového hudebně-pohybového vystoupení v KD – „Rozloučení předškoláků“, v rámci mé bakalářské práce, s názvem „Využití melodických nástrojů v hudebních činnostech dětí předškolního věku“.

Děkuji Jiřina Oršlová – učitelka a studentka 3. roč. JCU v Českých Budějovicích.

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
STANLEY Anna	ANO	

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
SKÁLA Petr	ANO	

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
KRŠKA Jakub	ANO	

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
URBANÍK David	ANO	

Jméno dítěte	Souhlas	Podpis zákonného zástupce dítěte
TIKOVSKÝ Matyáš	ANO	

Příloha č. 4

- Videozáznam z nácvičku písní „Komáři se ženili“ a „Perníková chaloupka“.
- Videozáznam z červnového, tématického hudebně-pohybového vystoupení „Z pohádky do pohádky“.

Vše na přiloženém DVD.